

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletna 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

SCOVENE

Izbeja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Abbonamenti: Mese 12 Lir; Estero, mese 20 Lir, Edizione domenica, anno 34 Lir, Estero 50 Lir. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti: 10.349 per le inserzioni.

Filiale: Novo mesto.

Vojno poročilo št. 697

Bombe na Aleksandrijo

Malta še vedno pod hudim letalskim ognjem

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

V puščajskem predelu jugovzhodno od Mekilija je bil odločno odbit napad sovražne kolone, ki jo je podpiralo oklepno orožje.

Naša bojna letala so uspešno s strojnimi obdelovalci tabore in zbirališča sovražnih avtomobilov blizu Tobruka.

Protiletalska obramba je sestrelila sovražni bombnik vrste »Wellington« pri napadu na Martubo.

Nemško letalstvo je večkrat ponovilo napad na pristanišča in letališča na Malti ter je zadelo in po večini uničilo skladišča orožja, tovarne, vojašnice, plavajoče naprave; prav tako so bila težko poškodovana mnoga letala na tleh, kakor tudi protiletalsko topništvo.

Letalske skupine Osi so brez ozira na neugodne vremenske razmere poletale nad Aleksandrijo v Egiptu, kjer so močno bombardirale vojaško luko.

Nekje na bojišču, 29. aprila. AS. Posebni dopisnik agencije Stefani je objavil nekaj podrobnosti o uspehu italijanskih torpednih letal, omenjenem v vojnem poročilu št. 696. Pravi, da sta ga izvedla mlada pilota, ki sta se prvič spustila v boj. Poročnik Campiani in Celac sta poletela v torpednih letalih nad Port Said in palestinsko obalo ter sta med poletom zapazila dva angleška parnika in spremstvu treh rušilcev ter mnogih letal. Brez ozira na močno obrambo sta spustila torpeda. Ena sovražna ladja je bila zadeta in letalca sta videla, kako je nastala na njej eksplozija, v zrak pa so se valili gosti oblaki dima. Letalca sta se zdrava in brez poškodb vrnila na svoje oporišče.

Nemško vojno poročilo

Letalska vojna med Nemčijo in Anglijo se nadaljuje - Nemški maščevalni napad na York - Angleži so napadli Kiel in norveško obalo in so izgubili skupno 20 letal

Hitlerjev glavni stan, 29. aprila. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

V Črnem in Azovskem morju so letalske skupine napadle z velikim uspehom sovjetska pristanišča in ladje.

Na srednjem odseku vzhodnega bojišča je sovražnik ponovil na nekaterih mestih svoje brezuspešne napade.

Na severnem delu vzhodnega bojišča so bili uspešno izvedeni lastni napadi. Pri uničenju nekega sovražnega mostu je imel nasprotnik nad 1400 mrtvih, zgubil je 6 tankov, 9 topov in številno drugo orožje.

Na Laponskem so nemške in finske čete odbile več sovražnih napadov.

Na bojišču ob Lednem morju so nemški lovci brez lastnih izgub sestrelili 15 sovražnih letal, med njimi 14 »Hurricaneov«.

V Severni Afriki je bil jugovzhodno od Mekilija odbit angleški sunek. Uspešni letalski napadi so veljali angleškim vojašnicam ter zbirališčem vozil pri Tobruku, kakor tudi vojaškim napravam angleškega pomorskega oporišča v Aleksandriji.

Močne letalske skupine so nadaljevale z uničevanjem vojaških naprav na otoku Malti.

Skupine nemških bojnih letal so podnevi napadle ladjedelnice na otoku Wight in železnice na južni angleški obali.

Nad Rokavskim prelivom so nemški lovci sestrelili iz močnih angleških skupin 6 sovražnih letal, ne da bi imeli pri tem kako izgubo.

Za maščevanje za angleške napade na stanovanjske četrti nemških mest so nemška letala v noči na 29. april napadla angleško mesto York.

Angleži potrebujejo ameriško pomoč v Sredozemlju

Rim, 29. aprila. AS. Roosevelt je v svojem zadnjem govoru povedal to, kar angleška propaganda označuje za »senzacionalno odkritje vojaške skrivnosti«. Predsednik je namreč sporočil, da se ameriške vojne ladje nahajajo v Sredozemskem morju. Povedal je dobesedno tole: »Enote ameriške vojne mornarice se zdaj borijo v severnem in južnem Atlantskem morju, v Arktičnem morju, v Sredozemlju, v Indijskem morju ter v severnem in južnem Tihem oceanu.«

Velik tornado v Argentini

Buenos Aires, 29. oktobra. AS. Včeraj popoldne je velik tornado skoraj popolnoma uničil mesto Ernest Hill. Bilo je nad 100 mrtvih, 250 težko in mnogo lahko ranjenih.

V Sofiji so odkrili nedovoljeno trgovanje z zlatom

Sofija, 29. aprila. AS. Policija je odkrila veliko črno trgovino z zlatom. Trje največji sofijski trgovci so bili aretirani in v hitrem postopku obsojeni vsak na 2 leti ječe in 800.000 levov kazni. Dve drugi osebi ki sta izvažali zlato preko srbske meje, sta bil; tudi aretirani. Na neki obmejni postaji med Bolgarijo in Turčijo so bolgarski cariniki odkrili dve blagajni, polni zlata, v vrednosti nad 15 milijonov. Zlato je bilo zaplenjeno.

Ducejeva navodila prefektom

Zagotovljena je prehrana, denar je dobil trdnost, vse sile je treba usmeriti za vojno in zmago

Rim, 29. aprila. AS. Duce je danes v Beneški palači zbral prefekte k poročilu. Navzoči so bili prefekti iz 98 pokrajin ter Visoki Komisar iz Ljubljane, razen njih pa tajnik stranke, državni podtajnik za notranje zadeve, minister za kmetijstvo, za gozde in za ljudsko kulturo, državni podtajnik v predsedništvu vlade ter glavni ravnatelj iz notranjega ministrstva. Poročanje se je začelo in končalo s pozdravom Duceju.

Duce je najprej razpravljal o položaju v sedanji vojski, ki je od septembra 1939 dobila medcelinski značaj in ki je zdaj vanjo zapletenih šest imperijev, vrh tega pa še veliko drugih narodov. Prefekti, ki vsak dan žive v neposrednem stiku z množicami italijanskega ljudstva, poznajo njegove težnje in njegove življenjske potrebe. Zato se bolj kakor kdorkoli zavedajo tega, kako potrebno je italijansko sodelovanje v vojni in kako potrebna je enodušna volja ljudstva za odpor in za zmago.

Pri razpravljanju o notranjih vprašanjih je Duce dejal, da je najvažnejše med njimi vprašanje o prehrani, ki je v ostalem skupno vsem evropskim narodom in ki se pogosto kaže v še ostrejših oblikah kakor v Italiji v tistih državah, ki so celo izven sedanjega spopada. »Naše težave izhajajo iz vrste objektivnih razlogov: iz rednega povečanja števila prebivalstva, zaradi povečanja števila prebivalstva po priključitvi raznih ozemelj, zaradi zakonitih prednosti, ki jih imajo pri prehrani oborožene sile in zaradi pomoči prebivalstvu v zasedenih krajih. K vsemu temu je treba prišteti težave glede prevoza in glede uvoza in pa tudi dejstvo, da je lani bila žetev nekaterih kmetijskih pridelkov le srednja. Zaradi vsega tega je bila potrebna uvedba nakaznic za kruh in sicer za tako nizek obrok, ki se dotika skrajne možne meje.

Razen tega so bili še drugotni razlogi, ki povzročajo motnje: nerednost in goljufije posameznikov. Te smo že ali jih bomo neizprosno udarili. Od zdaj naj vsakdo dobro ve, da ne bo nobene pomilostitve za tiste, ki jih smatramo kot izdajalce naroda v vojni.«

Duce je nato razpravljal o pripravljajočih se ukrepih, ki bodo taki, da bodo zagotovili italijanskemu ljudstvu kruh, ne da bi povzročali kakršnekoli težave.

Glede denarja je Duce dejal, da je po njegovem govoru 26. marca bil ustavljen naval na nakupovanje nepremičnin, kar je bilo potrebno. To ustavitev in ustavitev podobnih inflacijskih prikazni bodo ojačili novi ukrepi.

Vse sile, zlasti industrijske, je treba usmeriti za vojne cilje. Tiste industrije, ki so neobhodno potrebne za odpor in za zmago, imajo in bodo imele brezpogojno prednost pred vsemi drugimi, ki bodo svoje delo lahko obnovile po koncu vojne. Zaradi tega je civilno nabiranje delavcev enako vojaški mobilizaciji. Kdor se ne bo oglasil na vpoklic, pojde pred vojaško sodišče.

Duce je nato pohvalil pokrajinske stranke dostojanstvenike. Njihovo sodelovanje je dragoceno za prefekte.

Prefektom so bila dana nova in obsežnejša pooblastila, ki jim omogočajo, da z naglo pobudo premagajo morebitne nujne težave in da

iz pokrajin lahko naredijo elemente za vneto in vzajemno sodelovanje pri zedinjenem naporu italijanskega ljudstva, ki je z vsemi svojimi silami usmerjeno v to, da bo svojo vojno bojevalo in jo dobilo.

Prefekti so Ducejeve besede sprejeli z navdušenimi manifestacijami. Zatem je govoril minister Pareschi, da je pojasnil nekaj neposredno važnih točk za izvedbo prehranjevalne politike in za izpolnitev nove naloge prefektov, ki jim je med drugim dano pooblastilo, da po posameznih pokrajinah določajo kmetijsko pridelavo in korist državnih ciljev.

Rim, 29. aprila. AS. Vsi listi pišejo o poročanju prefektov Duceju in poudarjajo, da morajo biti vse sile naroda usmerjene k enemu samemu cilju, to je vojna in zmaga. Mobilizacija italijanskega naroda je danes totalitarna in vsi tisti, ki ne bodo izpolnili svoje državljanske dolžnosti, bodo odgovarjali pred vojaškimi sodišči. K temu listi pripominjajo, da je vsak Italijan rad sprejel vse potrebne žrtve za doseg zmage kot svojo dolžnost do domovine. Listi tudi navajajo Ducejeva navodila za preprečitev inflacije, ki se že izvajajo in ki zagotavljajo, da bo v bodočnosti italijanski denar ohranil trdnost, katero bo vlada vztrajno branila za blagor italijanskega ljudstva ter za odpornost države do zmage.

Skrajno resen položaj v Birmi

Angleške in kitajske čete se morajo povsod umikati - V Londonu sodijo, da je Birma že izgubljena - Tudi Avstralija v nevarnosti

Rim, 29. aprila. AS. Vojaški dopisnik »Daily Expressa« piše, da je bitka za Birmanio za Angleže že dokončno zgubljena. Položaj zaveznikov je silno nevaren in ameriški glavni stan so že izpraznili.

Lisbona, 29. aprila. AS. Iz Londona poročajo, da so na Angleškem v velikih skrbah za usodo Birme. Snoči je močna japonska kolona dosegla Mong Kung. Kitajske čete se še vedno umikajo, da jih ne bi obkolile in odrezale japonske čete, ki napredujejo ob dolini Salwena. Položaj je nadvse resen. V Londonu so izjavili, da angleške in kitajske čete ne morejo več računati na prihod letalskih okrepitev.

Rim, 29. aprila. AS. Novice, prihajajoče iz Birme, zlasti poročila o položaju v Lashiu, so zmešana in si nasprotujejo. Newyorški radio je včeraj sporočil, da so japonske motorizirane predstraže mesto že dosegle, londonski radio pa poroča iz Novih Delhov, da je Lashio v plamenih po strašnem japonskem letalskem napadu. Poročila japonskega vrhovnega poveljstva o razvoju širokih akcij in obkoljevanju nasprotnih sil, ki morajo zapuščati postojanko za postojanko, so zelo lakonična in previdna.

Stockholm, 29. aprila. AS. Po poročilih iz Londona so mesto Lashio v Brmaniji napadle močne skupine japonskih letal, branile pa so ga skupine ameriških lovskih letal, ki so si zaman prizadevale odbiti in preprečiti napad. Velikanski požari kar naprej pustošijo po mestu. Padec Lashia, strateško izredno važnega kraja in pomembnega železniškega križišča, bo silno hud udarec za zaveznike, kajti v resni nevarnosti bo potem zveza med Birmo in Kitajsko. V Lashiu je tudi nagromadenega ogromno živeža in vojnega gradiva za angleško in kitajsko armado. Skupina ameriških

prostovoljcev, nahajajočih se v tem mestu, je dobila včeraj po japonskem bombardiranju povelje za umik v Kunming.

Rim, 29. apr. AS. Angleško uradno poročilo o položaju v Birmi pravi, da so Japonci začeli zelo hud napad na cestno križišče Loiemo. To križišče je zelo važno, ker gre ena cesta od tod na zahod, druga pa na sever proti železniški progi Mandalay-Lashio. Na bojišču ob reki Zitangu se zavezniki povedo naglo umikajo. Na bojišču ob Irava-diju pa je položaj zmeden.

Rim, 29. apr. AS. V razlagi angleških poročil o prihajanju ameriških in kitajskih čet v Indijo, je indijski voditelj Gandhi dejal:

»Zdaj nam obljublja nekončen dotok vojakov iz Amerike in iz Kitajke. Priznati moram, da tega dogodka ne gledam brez skrbi. Vemo, kaj pomeni ameriška pomoč. Iz te pomoči bo nazadnje prišlo do krvavih nastopov, če ne celo do tega, da bodo poleg Angležev zavladali nad Indijo še Amerikanci.«

Tokio, 29. apr. AS. Pri razlagi japonske pomorskega nastopa ob Moluških otokih in v zahodnem delu Nove Gvineje, menijo japonski vojaški opazovalci, da so pomorske operacije v tem predelu prišle v končno razdobje. Japonci obvladujejo severno Avstralijo s številnimi oporišči, ki so jih zasedli na Moluških otokih in na Novi Gvineji, zaradi česar je ta del Avstralije hudo ogrožen. Japonski oddelki, ki so začeli operacije na tem bojišču 31. marca, so se med drugim poslastili tudi velikih količin petroleja, bombaža in drugega blaga. Zajeli so tudi 124 ujetnikov. Po odbiti japonskih tehnikov bo Nova Gvineja postala za Japonsko najbogatejša zemlja na svetu, to pa zaradi svojih rodovitnih tal in svojih rudnin, med njimi petroleja.

Izjava Hitlerjevega pooblaščenca gauleiterja Sauckela: Totalitarna mobilizacija vseh nemških in zavezniških delovnih sil

Berlin, 29. aprila. AS. Glavni pooblaščenec gauleiter Sauckel, ki mu je Hitler poveril uporabo delovnih sil, je izjavil: Vprašanje velikega politično gospodarskega prostora, ki ga danes nadzira Nemčija s svojimi zavezniki, je trdno navezano na vprašanje dela, ki naj zagotovi za bojišče kakor tudi za notranjo fronto zadostno industrijsko ter živilsko proizvodnjo. Gauleiter Sauckel je poudaril, da sedanji položaj zahteva neobhodno in takojšnjo totalno mobilizacijo vseh delovnih sil, torej tudi tistih rezerv, ki so bile doslej puščene v nemar bodisi v Nemčiji, bodisi v drugih evropskih državah, ki se na nemški strani bore proti boljševizmu in proti bogataštvu. Kar se tiče delavcev iz drugih držav, je Sauckel izjavil, da bo Nemčija postopoma povečala število tujih delav-

cev v tovarnah kakor tudi pri poljedelskih delih v Nemčiji, da bo tako zagotovila zmago Nemčije in zavezniških držav. Glede tega je Sauckel posebej dejal, da evropska solidarnost ni samo gola fraza brez resnične vsebine.

Smrt finskega generala

Helsinki, 29. aprila. AS. Pehotni general Arno Snellan je umrl zaradi rane, ki jo je dobil v bitki na bojišču pri Aunusu na predvečer, ko je bil imenovan za generala. Takrat je predsednik republike povišal štiri polkovnike v generale.

Ameriške pomorske izgube

Rim, 29. aprila. AS. Ameriško mornariško ministrstvo je izdalo statistiko, po kateri priznava, da so Združene države od začetka vojne zgubile 31 vojnih ladij ter 240 trgovskih ladij. 88 trgovskih ladij je bilo potopljenih na Tihem morju, 152 pa so jih potopile nemške in italijanske podmornice na Atlantskem morju.

Zastopniki ukrajinskih kmetov pri Rosenbergu

Berlin, 29. aprila. AS. Minister za zasedene kraje na vzhodu Alfred Rosenberg je sprejel zastopstvo ukrajinskih, podkarpatskih in beloruskih kmetov, ki so mu v imenu prebivalstva izrazili zadovoljstvo, da jih je Nemčija osvobodila sovjetskega jarma in mu zagotovili zvesto sodelovanje. Rosenberg je obljubil, da bodo vsi ti kraji kmalu obnovljeni, delegacijo pa je povabil na obisk v Nemčijo, kjer si bodo lahko ogledali poljedelstvo na Westfalskem ter nemško prestolnico.

Rooseveltova prizadevanja proti inflaciji

Berlin, 29. aprila. AS. Diplomatska in politična korespondenca poroča o Rooseveltovem protinflacijskem prizadevanju in pravi, da so se Amerikanci že začeli zavedati, kako jih njihov predsednik peha v pogubo. Roosevelt in njegovi svetovalci so se dobro zavedali, strašnih težav, ki bodo prišle nad njihovo državo, če bo stopila v vojno, zato pa so trobili na vse štiri strani, da Združene države zaradi svojih neizmernih virov bogastva vojne sploh ne bodo čutile. Potekli so le štiri meseci od vstopa Združenih držav v vojno in Roosevelt je že moral priznati, da grozi Združenim državam inflacija. Da bi preprečil to nevarnost, je moral izdati prav iste ukrepe, ki so že dolgo veljavni v totalitarnih državah, ukrepe, iz katerih se je pred kratkim še bridko norčeval. Njegovi ukre-

pi so bili izdani mnogo prepozno ter popolnoma nepripravljeno, zato tudi ne bodo imeli uspeha. Vojna, katero je hotel Roosevelt, stane ameriške davkoplačevalce vsak dan 100 milijonov dolarjev. Amerikanci žalostno gledajo na ugodno življenje v dobrih starih časih, ki bi ga lahko še nadaljevali, če bi jih Roosevelt ne zapletel v vojno.

Buenos Aires, 29. aprila. AS. Iz Washingtona poročajo, da so danes izdali za uresničitev protinflacijskega načrta dekret, ki določa najvišje cene za vse življenjske potrebščine, za obleko, za surovine, kakor tudi za razne industrijske izdelke v prodaji na malo in na veliko. Cene so ustajene na osnovi najvišjih cen v marcu 1942. Odlok bo stopil v veljavo 8. maja.

Okostje neveljskega mamuta sestavljeno

Po dolgotrajnem delu so v priropisnem oddelku ljubljanskega muzeja ohranili to dragoceno najdbo

Pred dobrimi štirinajst leti so v marcu leta 1938 začeli regulirati strugo Nevljice pri Nevljah. Kopali so čez strugo novo ravno strugo, ki naj bi prerežala veliko vijug Nevljice, kjer je voda zastajala in ob povodnih marsikaj prestopala bregove. Čez na novo izkopano strugo so namenili zgraditi tudi most. Ko so na levem bregu kopali globoko v zemljo zato, da bi pripravili prostor za temelje levega mostnega opornika, so delavci našli med glino na ra-

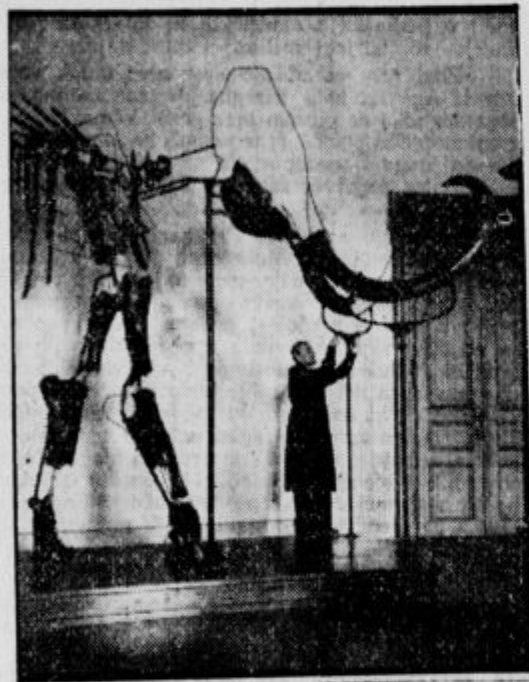

Takšnji kosmatni mrcini je bil podoben neveljski mamut

zne čudne »store«. Te store so že domačini kaj hitro prepoznali. Ugotovili so, da so to najbrž ostanki kosti kakke velike živali iz davnine. O tem odkritju je bil obveščen ljubljanski muzej in je takoj obiskal najdišče kustosa muzeja dr. Fran Kos, ki je ugotovil, da kosti pripadajo okostju mamuta. Muzej je takoj potem začel z izkopavanjem, ki ga je po vseh, za znanstvene ugotovitve potrebnih predpisih, vodil ves čas kustos dr. Fran Kos.

Prišlo bi skoraj do mamutske pravde...

Nekako dobra dva metra pod zeleno rušo je ležalo razmetano okostje, kateremu so najprej zveidno ugotovili lego. Kjer koli so našli v glini na kost, so jo takoj zaznamovali s količkaj in potem raziskovali naprej. Tako so odkopali vse, razmeroma precej razsežno najdišče. Kostni so pustili pokrite z glino in so jo celo polivali z vodo, da se kosti na zraku ne bi mogle presušiti in razpadati. Ko je bila z vsega najdišča odstranjena zgornja plast, so začeli odkopavati posamezne kosti. S previdnim delom so odkrili glino nad kostjo in jo takoj pokrili z mavcem. Potem so odkopali spodnji del in ga prav tako »zagipsali«. Tako so preprečili, da bi se kosti mogle sušiti. Dobrih 14 dni je trajalo to delo in konec meseca marca so v Nevljah čakale ogromne »kolone«, vse zaprte v mavcu. Tedaj so se domačini začeli vneto oglašati, naj ta izredna najdba ostane pri njih, češ, tudi mi bi radi imeli okostje mamuta že iz tujsko prometnih razlogov. Hvala Bogu, niso prodali in tako so bile najdene kosti prepeljane v ljubljanski muzej, ki je imel ogromno dela, da jih je rešil pred razpadom in končno tudi sestavil. Če bi se tega dela lotili domačini, bi prav gotovo najdene kosti večinoma razpadle in z okostjem ne bi bilo nič.

Sestavljeno okostje mamuta je tako veliko, da ga v celoti ni mogoče fotografirati. Slika kaže sprednji del okostja s strani. Dobro je videti žico, ki označuje manjšajočo lobanjo. Pod levim oklom preparator g. Herfort

Kosti je bilo treba zavarovati pred razpadom

Pod vodstvom kustosa dr. Frana Kosa se je namreč začelo v prirodopisnem laboratoriju ljubljanskega muzeja dolgotrajno in naporno delo za ohranitev mamutovega okostja. Pri tem delu sta z vnmemo sodelovala asistentka gospa Budnar-Lipoglavškova in preparator g. Herfort. Vsako kost je bilo treba vzeti iz mavčevega oklepa in jo temeljito očistiti. Da se kost ne bi presušila, je bilo treba vedno odpreti mavčen oklep samo na eni strani in potem kost očistiti gline. Takoj zatem so vlažno kost prepočili s klejem in šele potem odprli drugo stran, jo spet očistili in prepočili s klejem. Ker vpliva na klej tudi zračna vlaga, so morali kost pred njo zavarovati. Zato so šle s klejem prepojene kosti druga za drugo v parafinsko kopel, kjer so se navzele še parafina. Ta jih je varoval pred vlago v zraku. Končno so površino kosti še prevlekli s šelakom. Ker je bilo vseh kosti nekaj vozov, je bilo to delo samo že zelo dolgotrajno. Tem napornejši pa je bilo, ker je bilo treba z ostanki postopati nadvse previdno.

Marsikaj je manjkalo

Ko so bile kosti tako zavarovane pred razpadom, saj bi presušene same od sebe — če jih ne bi vezal klej in varoval pred vlago parafin in šelak — kar razpadle v prah in drobne drobce,

G. preparator g. Herfort ob sprednji desni mamutovi nogi. Razloženo je videti žice in mreže, ki izpopolnjujejo manjšajočo kosti in njihove dele. Slika tudi nazorno kaže, kakšen orjak je bil mamut

je bilo treba ugotoviti in določiti vsako kost. Tudi to delo ni bilo lahko, saj je bilo prav mnogo kosti razbitih in hudo načetih. Toda tudi to delo je bilo srečno opravljeno in izkazalo se je, kaj vse manjka. Najbolj hudo je bilo pač, da je manjkala vsa lobanja z zgornjo čeljustjo, da so ostali le majhni kosi kolka in skromni ostanki lopatic, ki so bile zelo poškodovane. Tudi nekaj večjih kosti v nogah in mnogo manjših kosti ni bilo. Prav tako je manjkalo ali je bilo samo deloma ohranjenih mnogo reber. Točen pregled vse najdbe pa je vendarle pokazal, da bi se iz ohranjenih kosti dalo vendarle sestaviti sicer nepopolno, a nazorno okostje mamuta. Zato je kustos dr. Fran Kos začel pripravljati načrt za sestavljanje okostja. Po slikah ohranjenih okostij je bilo treba izračunati prave velikosti deloma ohranjenih kosti. Tudi to delo je bilo srečno opravljeno in mere so pokazale, da so kosti ostanki res velikega mamuta.

Sestavljanje okostja

Napraviti je bilo treba železno ogrodje, ki naj bi nosilo okostje. Po načrtih dr. Kosa je tverda Weibel iz Ljubljane to vestno opravila. Pri tem je bilo treba res mnogo potrpljenja. Nekatere večje kosti je bilo treba vsako zase okovati, potem pritrčiti drugo za drugo in povezati v okostje. Prvič je bil mamut postavljen v laboratoriju muzeja. Potem so ga razdrli in ga vnovič postavili v eni izmed dvoran za mineralogijo in geologijo. Tam tudi zdaj stoji in je prav gotovo najbolj dragocena ter tudi največja zanimivost ljubljanskega muzeja.

Vse okostje je sestavljeno na 5,40 m delgem podstavku. Nosijo ga štirje močni železni podporni drogi, od katerih dva držita okla. Vsaka izmed nog ima prav tako močno železno oporo, medtem ko so druge kosti povezane s tanjšo žico. Preni koš in vretenca nosijo spet tri močne železne opore. Sestavljeni mamut je od repa pa do okel dolg 5,80 m. Od tal pa do najvišjih hrbtnih vreten meri 3,20 m, če bi pa imel lobanjo, bi bil še za dobrega pol metra višji. Njegov desni okel je popolnoma ohranjen in je dolg 2,64 m. Njegov največji obseg pa meri 0,48 m. Levi okel je odlomljen in je ostal le krajši konec. Zanimiva je rešitev, ki jo je našel dr. Fran Kos za to, da izpopolni posamezne manjšajoče kosti in kosti, ki so se ohranile le v odlomkih. Za lobanjo je napravljena nad okostjem kontura žice, ki kaže, kako visoko bi segala na okostju lobanja. Prav tako žica kaže, kje sta bila vsajena v zgornjo čeljust oba okla. Prav tako kaže žica podaljšani konec odlomljenega in naznatraj zavitega okla. Posamezne kosti, od katerih je ostal le srednji del, so podaljšane z žico, ki kaže najbolj karakteristični in največji prerez cele kosti. Skupine manjšajočih kosti, recimo prsti na nogah in drugod, so označeni z mrežo, ki gledaču nazorno kaže, kako bi na primer izgledala popolna noga. Isto velja za lopatice in kolka. Na ta način je vse okostje nazorno izpopolnjeno in vsak gledalec lahko zamisli pravo obliko in velikost kosti.

Okostje je sestavljeno tako, da kaže mamuta v hoji. Je sveda izredno veliko, tako da se človek pod okostjem lahko mirno sprehaja. Ob steni je več slik, ki kažejo gledalcu razvaze, kar mora vedeti o mamutu. Ena izmed slik kaže mamuta v naravi, druga pa kaže fotografijo popolnega mamutovega okostja. Prav tako je tam nazorna slika, ki kaže, v kakšni plasti in v kolikšni globini je bilo najdeno razstavljeno okostje mamuta ob Nevljici. Po dolgotrajnem delu sestavljeno mamutovo okostje je po pravici ponos muzeja, saj je najbolj mogoča priča življenja v naših krajih pred dvanajsetimi tisočletji.

Gospodarsvo

Proizvodnja metana bo v Italiji zelo povečana, ker bodo za proizvodnjo metana porabljali tudi koruzne odpadke. V ta namen prihaja letno v poštev okoli 35 milij. met. stotov, kar bo dalo letno okoli 175 milij. kub. metrov metana, kar odgovarja količini bencina okoli 170.000 ton. Sedanja proizvodnja metana presega 10 milij. kub. metrov letno.

Nova železniška proga na Hrvaškem. Hrvatsko železniško ministristvo je začelo s trasiranjem nove železniške proge Okučani-Bosanska Gradiska-Banjalučka. Nova proga naj bi vezala glavno železniško progo na Hrvaškem Zagreb-Zemun z drugim glavnim mestom Hrvatske, Banjaluko, ki bi

Za prvi petek:

V veri je naša moč

Velika težava v življenju mož je nevarnost za vero. Življenje katoličanov je bilo ob vseh časih življenje boja. Vedno mora katoliški mož bojovati posebno težak boj za ohranitev vere. »Mož je svoboden in prost, se razlega med omikanci in ljudstvom, med delavci po ulici in po tvornicah. »Mož je prost, svobodna njegova vest, prosta njegova vera, prosto njegovo življenjsko naziranje, prosta njegova ljubezen, prost njegov zakon.« — Ne gre več za posamezne verske resnice: jeli Bog, jeli duša, jeli posmrtno življenje. Brezbožniki hočejo odpraviti vero v posmrtno življenje, v nadnaravne resnice.

Ravno pobožnost do presv. Sreca je eno najboljših sredstev, da se ohrani versko življenje. Novodobni svet kliče: »Samo to, kar vidimo, slišimo, otipamo — to je res.« — No, v pobožnosti presv. Sreca Jezusovega vidimo celo kršćanstvo, ga slišimo in otipamo. V vidni podobi se nam pokaže naš Bog. V človeški podobi se nam pokaže večna Modrost, Moč in Ljubezen, ki nas je ustvarila, odrešila in posvetila. Padec človeštva in krvavo odrešenje vidimo v rani Sreca Jezusovega, škrlatno rdečo, čisto, globoko in široko kakor morje.

Iz tega prebudenega Sreca stopi pred nas cela katoliška Cerkev z vsemi svojimi močmi, zakramenti in blagodejstvi. Iz tega spremenjenega sreca Boga-človeka v nebeski slavi in istočasno ponižnega v tabernaklju nam sije večno življenje vseh onih, ki niso videli, pa so verovali. Ljubite, možje, tudi vi to Sree! Pojdite tudi vi prvi petek v mesecu k spovedi in k sv. obhajilu! Darujte to sv. obhajilo v spravo za vse gorvorenje proti kršćanski veri, za vse napade in blatenje temeljnih resnic, za ohranjenje vere našemu narodu. Ustoličite slovesno Sree Jezusovo v svojem domu! Može! Tudi vam bodi Sree Jezusova vaša varih, njegova previdnost krmilo, njegova beseda kompas, vera jadro, veroizpoved zastava, pogosto in vredno sv. obhajilo hrana, nebo sveti cilj našega življenja.

bila nadaljnje izhodišče za drugo glavno progo na Hrvaškem, ki bi tekla paralelno s progo Zagreb-Zemun.

Preureditev gospodarskih zbornic v Nemčiji. Te dni je nemški gospodarski minister Funk najvil preureditev gospodarskih zbornic v Nemčiji. Trgovinske in industrijske zbornice, kakor tudi obrtne zbornice, bodo združene z gospodarskimi zbornicami v skupne gospodarske zbornice za posamezna področja, ki odgovarjajo tudi političnim in gospodarskim mejam. Te zbornice se bodo imevale Gauwirtschaftskammer (pokrajinske gospodarske zbornice). V zvezi s tem bo ukinjenih 44 dosedanjih zbornic manjšega obsega. Prvi dve takšne zbornice sta bili ustanovljeni za Štajersko in Koroško.

Za vedno nas je zapustil naš najskrbnejši ljubljani soprog, očka in brat, gospod

med. univ. doktor

Srečko Puher

zobozdravnik

previden s svetimi zakramenti za umirajoče v 51 letu starosti.

Blagopokojni počiva sedaj na svojem domu v Gregorčičevi ulici št. 32.

Pogreb bo v četrtek, dne 30. aprila 1942, ob pol 5. uri popoldne v Zal, kapele sv. Nikolaja na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 28. aprila 1942.

Globoko žalujoči:

soproga Francesca roj. Susmel.

Otroci: Urška, Rezika, Matija, Marlena, Brigita, Srečko.

Brat dr. Miroslav Puher, san. polkovnik

in ostalo sorodstvo.

Po zmagi pri Sebastopolu:

Kongres v Parizu

Ali je bil Napoleon III. machiavellist, ki je hotel stikati svojo mrežo? Ali je bil idealist, ki se je izgubil v svetu sanj? Vsekakor se je kazal Evropi v vlogi »angela miru«, ki stori vse brez egoizma. Hotel je, da bi bil kongres nekaj drugega, ko pa samo zborovanje diplomatov. Hotel je, da bi bil kongres veliko mirovno sodišče, ki naj ne razdeli samo spornega ozemlja, ampak odstrani tudi težave, ki tepejo vso Evropo. Sicer se je kongres zbral samo zaradi vprašanj na Bližnjem vzhodu, bilo bi pa škoda, da se ne bi izrabila prilika in bi se uredile vse zadeve, ki se nanašajo na mir vse Evrope in vsega sveta. Tako je ob začetku kongresa govoril Walevski in počasi so se vse oči obračale na vprašanje, ki se je vsiljevalo na evropskem obzorju — na Italijo.

Ali je to Walevski govoril iz poklicne usmerjenosti ali pa iz idealizma? Vsekakor je bila to ugodna prilika, ki naj Cavourju omogoči zajahati trojanskega konja, na katerem naj ponese italijanski vprašanje na mizo evropske diplomacije.

Avstrija je tako čutila udarec. Buol je začel silovito protestirati in njegovi protesti so motili idilično ozračje kongresa. Ko so zastopniki na kongresu dosegli svoj cilj, to je mirovno pogodbo, so se nekoliko hoteli okrepiti s primernimi ideali. Svojemu delu so hoteli vtisniti pečat, ki ne bi bil samo političen, ampak bi slonel tudi na višjih načelih pravičnosti. Kongres je hotel biti enak podobnim kongresom v zgodovini in si je hotel pridobiti ime. Francoski zastopnik Walevski je govoril, da je westfalski kongres posvetil načelo o svobodi vesti, danajski kongres pa je odpravil kupčevanje s črnimi sužnji. Kako bi se moglo zgoditi, da bi bil pariški kongres manj slaven, kakor pa so bili

njegovi predhodniki? Ob koncu svojega zasedanja naj zato kongres sprejme slovesne izjave, tako na primer o pomorskem pravu in o zaščiti nevtralnih.

S kongresa pa se je začela dvigati slava miru za moža, ki je bil proglašen za imperatorja miru in na tega moža je tedaj s silnim občudovanjem gledala Evropa kakor na svojega voditelja. Ta mož se je nekaj let poprej dvignil na prestol med silnim sovraštvom tujih evropskih držav. Sedaj pa je prevzel vodstvo Evrope in je ščitil evropske koristi. Francija se je zopet opajala z napoleonsko slavo in Francija je zopet postajala »stebler, okoli katerega se je vrтела Evropa«.

Vendar pa so se že začeli dvigati glasovi o tem, da je opravljeno delo kongresa na zelo šibkih nogah. Nekateri so francoskega cesarja še vedno sumničili, da pod svojim plaščem skriva bakljo revolucije. Tega pa niso govorili samo cesarjevi sovražniki, ampak tudi ljudje, ki so ogledali daleč naprej. Vendar pa je večina javnega mnjenja cesarju priznavala, da je držal besedo, ko je stopil na prestol: »Imperij in mir; imperij naj bo ovenčan s slavo zmage, iz pravičnosti pa se naj razliva blagostanje nad deželo.«

V francoskem zunanjem ministristvu je še vedno oboje velika slika čez celo steno. Na sliki so vsi tisti, ki so podpisali pogodbo iz leta 1856. Pred vsemi stoji grof Walevski, ki je pravo središče slike. Nosi kratke hlače medle barve, svilene nogavice, oči so zaspane, čez lice se razliva zadovoljen nasmeh, poza je pa vsa igralska. Predsednik kongresa se zaveda, da se pred njim slovesno odpirajo vrata zgodovine. Čisto zadaj, ekoraj v senci, je Cavour, in stoji, kakor da bi hotel dati mesto predvsem zastopnikom velikih držav. S tem, da je na bojišče na Krimu poslal 15.000 piemontskih vojakov, da so italijanski vojaki padli pri Balaklavi in umirali ter boleli v bolnišnicah, si je pridobil pravico, da je bil povabljen na kongres. Ni bil, kakor drugi

zastopniki, v slavnosti obleki. Stoji, da bi zakril svojo majhno postavbo. Skozi naočnike pa prodira njegov prozorni pogled, ki je vse opazil in vezal vse.

Našopirjeni predsednik kongresa je komaj opazil zastopnika dežele druge vrste. Pristati pa je moral na njegovo navzočnost in ga celo poslušati, ker je bila to izrecno volja njegovega cesarskega gospodarja. Nered se je uklonil, vedel pa je, da je to dejanje bilo cesarjeva posebnost, ena najbolj skrivnostnih posebnosti, ki so prišle iz Tuilerijev.

Avstrijci zviška prezirajo tega tekmeča. Trudili so se, da bi prikrili svoje razburjenje zaradi njegove navzočnosti. Grof Oldofredi, lombardski begunec, ki je bil med opazovalci na kongresu, pa piše o Cavourju: »Cavour obrača hrbet Buolu in jemlje tobak od Orlova.« Ruski velikan je tako sovražil Avstrijo, da je pozabil na podrobnosti spopada in je ves gorel za Piemont, za Cavourja. Angleški zastopnik Clarendon je postal eden glavnih podpornikov piemontskega zastopnika. Kadar so avstrijski zastopniki hoteli izsiliti, da bi moral Cavour molčati, tedaj je zadonel Clarendonov glas: »Grof Cavour bo edini sam presojal, če se kakšno vprašanje nanaša ali ne nanaša na koristi Piemonta.«

Cavour pa tega priznanja ni izrabljaj, pač pa se ga je seveda poslužil. Kongres je moral opaziti njegovo navzočnost in sovražnik je moral vedeti za njegovo bojno razpoloženje. Izven sej na kongresu pa je razvijal svoje delo z vso svobodo. Opazili so ga povsod in sicer v vseh krožkih, v vseh salonih, zlasti pa tam, kjer so mu bili čisto odkrito naklonjeni, to je: pri princu Matildi, pri princu Napoleonu, oba sta bila otroka Jeroma. Cavour je bil v zvezi z vsemi, prodiral je celo v najbolj zaprte in sovražne krožke.

(Dalje)

Slovo od prof. Ernesta Tomca

Velika množica je zadnjikrat pospremila telesne ostanke velikega katoliškega moža — Pogrebne obrede je opravil škof dr. G. Rožman

Ljubljana, 29. aprila.

Malokdaj je bilo slovo od pokojnika tako težko, kakor je bilo včeraj slovo od pokojnega voditelja Katoliške akcije, profesorja Ernesta Tomca. Nebo se je zagnilo v hladnosivo zaveso, kakor da bi nam hotelo pokazati žalost nad smrtjo velikega katoliškega borca, ko je vrela množica ljudi od vseh strani na Zale, da počasti zadnjikrat spomin gospoda profesorja. Bili so to njegovi fantje, mladi, bili prijatelji, ki jih je imel veliko, kakor je imel veliko nasprotnikov, bili so to drugi katoliški možje, fantje, žene, dekleta, ki so se vsi zavedali, kaj smo slovenski katoličani izgubili s smrtjo profesorja Tomca. Mlajši kar nismo mogli verjeti, da profesorja Tomca več ni. Vedno se nam je zdelo nekaj čudnega in skoraj neverjetnega, da bi umrl in to tako zgodaj, on, ki je tako neizprosno kljuboval vsaki oviri in se nikoli ni dal od nje premagati. Marsikateremu starejšemu pa je kanila solza na že uvelo lice ob misli, da ga je prof. Tomec prehitel, čeprav v najboljših letih in sredi svojih delovnih načrtov.

Velika množica mož in fantov se je zbrala na Zalah ob pol štiri, ko je začel s pogrebniimi obredi g. knezškof Gregorij Rožman. Po obredih je spregovoril v imenu slovenske Katoliške akcije ravnatelj dr. Basaj ter izvajal med drugimi:

Dragi gospod profesor! Ob Tvoji krsti stojimo in se poslavljamo od Tebe v imenu KA. Ta trenutek občutimo, kako velika praznina je nastala v vrstah KA na mestih, kjer si Ti delal, kjer si Ti vodil. Ali bomo v stanu to praznino izpolniti, Tvoje vodstvene talente nadomestiti? Pa je drug razlog je, zakaj nam je hudo. Dobro vemo, koliko načrtov si še imel, da izgradiš in izpopolniš organizacijo; dobro ee zavedamo, kakšne zaklade nesebične delavnosti in sposobnosti bi še mogla sprejemati od Tebe naša katoliška skupnost.

Bili so sicer taki, ki so grajali Tvojo granitno načelnost, ki Ti je branila kompromis tam, kjer bi kompromis pomenil izdajstvo načel, kjer bi kompromis kompromitiral načela. Gledal si naprej in spoznal, da našemu času preti največja nevarnost je strani komunističnega brezboštva in da se bo proti njemu močelo boriti in zmagati le z granitno načelnostjo. Jasno si spoznal in ponovno si nas opominjal, da velja bolj kot kdaj, danes Kristusova beseda: »Kdor ni z menoj, je zoper mene. Kdor z menoj ne zbira, raztresa.« Toda vedel si tudi, da mora vsaka dobra stvar premagovati velike ovire in nasprotovanja. Zato ee ovir in nasprotovanj nisi ustrašil.

Zaslужil bi očitek površnosti, če ne bi opozoril na eno tako odlično potezo Tvojega lika: na nesebičnost in požrtvovalnost v kateri si bil mladeem in eodolavcem zgled katoliškega borca, ki je skupnosti vse dajal. Delal si vse iz krščanskega idealizma, iz tiste globoke ljubezni do stvari, ki je odlika pravega apostola.

Dosledno si ee držal Krekovega nauka, da ima inteligenca toliko vpliva in voditeljstva v narodu, kolikor si ga zna pridobiti z ljubeznijo in nesebičnostjo. In tako je bilo z nesebičnim delom izpolnjevanje Tvoje življenje od mladih let, ko si po Krekovem naročilu začel delo za katoliško vzgojo med vajenci, ko si z načelnimi debatami in akademskemu društvu Danica na Dunaju bistrih nazore in krepil vrste, ko si ob pripravi katoliških shodov, evharističnega kongresa in vseh velikih katoliških manifestacij opozarjal in delal vedno na to, da ee organizacija pogloblja in vedno bolj zasidra v načelih proti nevarnostim, da poplitvi in postane le zunanja, le paradna.

Svoje najboljšie sile in sposobnosti, svoje globoko znanje in nesebičnost, pa si v največji meri posvetil Katoliški akciji. Videl si, da more proti komunističnemu brezboštvu voditi uspešno borbo le elitna organizacija, kakor jo je sv. oče postavil in vsem vernikom priporočil v Katoliški akciji.

Po govoru dr. Basaja je zbor ljubljanskih bogoslovcev zapel žalno pesem, nakar se je razvil pogrebni sprevod, ki so se ga med ostalo množico udeležile odlične katoliške osebnosti. Med drugimi smo opazili bivšega bana dr. Natlačna, ljubljanskega župana dr. Adlešiča, prošta in generalnega vikarja Ign. Nadraba, celotni odbor Katoliške akcije z dr. Odarjem in dr. Basajem na čelu, dr. Žitka, predstavnike katoliškega časopisja, stolne kanonike, profesorje teološke fakultete, veliko število duhovščine, ki je pač dobro znala ceniti delo velikega katoliškega laika, zastopnike gospodarskih, prosvetnih in verskih ustanov, veliko število katoliških inteligentov, dijakov in končno veliko množico ostalih.

Po končanih obredih je pri odprtem grobu spregovoril v ganljivih besedah akademik g. Kovačič v imenu članov dijaške Katoliške akcije. Govor prinašamo spodaj. Nato je zemlja zasula truplo velikega pokojnika.

Velika množica je s svojo navzočnostjo manifestirala za idejo Katoliške akcije in to ravno v času, ko krščanstvu sovražne sile pobijajo njene najboljše člane. In prav ta zavest verske skupnosti slovenskih katoličanov je najboljšie poročilo, da bo vsako prizadevanje nasprotnikov udarilo ob nepremagljivi zid.

Duša prof. Tomca pa naj se po težkem delu spošlje pri Bogu!

Govor akademika Kovačiča

»Poslavljamo se od svojega voditelja, učitelja, očeta in vzgojitelja. Danes stojimo ob krsti pionirja KA, neizprosne borce za načela resnice, vzgojitelja mladega katoliškega naraščaja. Zatisnil je oči zasnovalec velikanskega načrta, po katerem naj se ves naš narod preustvari v duhu katoliških idej. Na zadnji poti spremljamo silnega kladivarja, ki bo v zgodovini slovenskega katoliškega gibanja postavljen ob stran velikemu Mahničju, svojem vzorniku ne samo kot sin iste zemlje, ampak predvsem kot kladivar istih večnih načel in istih nepremagljivih idej.

Modernemu organiziranemu brezboštvu je napovedal naš vodja boj, sveti boj za pravi križ, proti nekrščanskim znamenjem, boj za večne resnice proti zmotam, boj luči zoper tme in temu boju za načela resnice je posvetil svoje življenje. Dunajski »Danica«, Orel in KA so področja njegovega genialnega organizatornega dela. Bil je g. profesor tisti, ki je v našem dijaštvu organizatorno, izvedel zamisel papeža Pija XI., Katoliško akcijo, ki naj postane pod vodstvom cerkvene hierarhije neustrašena armada Kristusova.

Proti brezboštvu pa se moremo uspešno boriti le, če so katoliške vrste edine in trdno povezane pod enotnim vodstvom. Odtod izvira vse njegovo delo za edinstvo naših vrst, delo, pri katerem ga nekateri niso razumeli. Edinstvo, tako je poudarjal g. profesor, je moglo le v poslušnosti in v pokorščini do postavljene avtoritete.

Katoliški prerod, obnova naroda v katoliškem duhu, to je namen dela velikega kladivarja. To je nujna, najnujnejša naloga naše dobe in bodočnosti, naloga KA, katero edino je smatral za sposobno, da izvede veliki papežev program. Pri tem pa ga je vodilo načelo škola Mahničja: »Vsako polovičarstvo je nesposobno za vsako preporočeno akcijo«, geslo, ki ga je popolnoma osvojil in postavil za temelj mladeževske vzgoje.

Vsi, ki smo g. profesorja poznali, smo ga občudovali. Ne vemo, kaj bolj, ali njegovo poštenje, ali modrost, ali neustrašnost, ali gorečnost, ali

Otroci so igrali za misijone

Družba za širjenje vere je za nedeljo 26. aprila pripravila našim najmlajšim prelepo presenečenje v frančiškanski dvorani. Zbrala je okrog sebe trop dečkov in deklic, ki so ee že meseca z največjim navdušenjem in veseljem lotili priprav za otroško misijonsko predstavo. Pripravili so z veliko ljubeznijo p. Krizostoma igrici: »Iščove sanje« in »Sveti Tarcizij, mučenec presvete Evharistije«. Oboji sta igrici za dečke. Da bi tudi deklice prišle na svoj račun, so ee naučile ljubek prizor s. Darine Konc »Naše male kramljajo« o velikem misijonarju Frideriku Baragi in simbolično prikazovanje pesmi

Prizor iz Iščovih sanj

»Apostol Baraga«, ki ji je tekst napisal p. Krizostom, glasbo pa dr. Kimovec.

Predstavi sta bili dve. Dopoldne in popoldne. In dvorana je bila obakrat do poslednjega kotička natrpana z otroki, ki so v skupinah s svojimi učitelji pohiteli tja, ali pa v spremstvu svojih staršev.

Videz evčanosti je vsej prireditvi gotovo dal govor mladinega prijatelja p. Krizostoma Sekovaniča, ki je mladim srcem vneto in prepričevalno govoril o žrtvah misijonskega poklica, o naših dolžnostih do misijonarjev v daljnih, tujih deželah. Govor je bil deležen velikega odobravanja, pa tudi nasmejali so ee otroci ob njem včasih do solz.

Prva je bila na eporedu igrata »Iščove sanje«.

ključka. Pot ga je pripeljala v San Francisco, a na dan, ko bi se morala zadeva rešiti, je padel kot žrtev morila. In tu se sedaj začneja povest. Ameriško državno sodišče, ki ga predstavlja tu mlada lepa dama Morrow in policijski nadzornik Flannery, stoji pred novo uganiko, ki bi je pa ne razvozla, da ni slučajno v tem mestu gost bogataša Kirka majhen, skromen Kitajec, oče enajstletih otrok, Chan. Ta s svojo pronicljivostjo ter pravo kitajsko modrostjo — kitajski pregovori predstavljajo lep užitek v knjigi! — odpleta novo in staro ozadje. In v postopku, ki ga ta kitajski detektiv mora opraviti znova, pokaže samo isto pot, ki jo je napravil že Bruce, pa je ni mogel dokončati. Tako nam v znameniti koncepciji romana, ki je nova napetost in rekonstrukcija obenem, potem pa še razgibana s protiakcijo nezmožnega znanstvenega iskanja oficijelne policije, doseže povest izredno veliko napetost, da ne omdahnemo knjige, dokler je nismo prebrali do konca. Postavljeni smo v zaključeno ameriško družbo, izmed katere so vse osebe sumljive ter postanejo predmet sodnijskega zasliševanja, dokler se ne izkaže, da je morilec tisti, o katerem najmanj sumimo da je. To je mož žene, ki je pred petnajstimi leti izginila, pa sedaj bega po svetu pod napačnim imenom ter vedno izgine pravočasno, preden bi se skrivnost razodela. Vsa policija išče to ženo za moža, možu samemu pa je najmanj na tem, da jo najdejo in jo tudi zataji, ko ju soočijo. Njemu je za dokumente o njegovem prejšnjem življenju, iz katerih bi se videlo, da je on

nesebičnost, ali pogum. Bil nam je predvsem voditelj. Čeprav ni nikdar stopal v ospredje, je vendar organizacijsko vodil slovensko kat. dijaštvo.

Učitelj nam je bil na sestankih, učitelj na krožkih in tečajih. Znal je učiti tako neprisliljeno, tako rekoč v razgovoru, vse ponazoriti s primeri, tudi sicer težko razumljiva socialna vprašanja.

Kot misleca so ga vsi spoštovali. Tudi tisti, ki niso imeli vedno enakih načrtov kot on, so ga smatrali za silno logičnega misleca.

Najbolj pa nas je očaral njegov pogum. Nič ga ni omajalo. Ni se ustrašil plohe obrekovanj in natolecevanj. Stal je pogumno in neupogljivo kot vojak na straži, saj je vedel, da mora zmagati to, kar je zdravo in brezkompromisno.

Pri svojem delu je bil vztrajen in natančen. Kar koli je začel, je tudi dokončal. Njegovo delo ni bilo sad hipnega navdušenja.

Vedno je bil nesebičen borec za načela, ki jih je širil z vsemi sredstvi. V največji meri je njegova zasluga, da krase danes naše knjižnice knjige NP in da so »Mi mladi Boreci« ponesli borbenega katoliškega duha med naše dijaštvo, kar je ostalo mnogim prikrito.

Nam dijakom se je znal tako približati, ne da bi kdaj trpela njegova avtoriteta. Vsak, kdor je prišel z njim v stik, je nehote občutil globoko spoštovanje do njegove velike osebnosti. Znal je strogost združevati s pravičnostjo in ljubeznivostjo.

Vedno pa je bil vesel, ne pa kak mračnjak. Kdor koli ga je poznal, bo lahko potrdil, da mu je delo za KA bilo kljub neizmernemu trudu v tolažbo in dušno veselje.

Svoj zadnji življenjski napor je hotel posvetiti boju proti brezboštvu. Ali ni to oporoka za nas? Naročil nam je, naj se borimo proti brezboštvu, borimo proti zlobnim silam, ki so na delu, da bi uničili Kristusovo ustanovo.

Mladeči! Tu, ob krsti našega voditelja obljublamo, da bomo njegovo delo nadaljevali. Božja Previdnost nam ga je vzel iz naše srede, toda božja Previdnost je tudi poskrbela, da bodo čete mladih borecev, ki jih je vzgajal, jim dal ognja in navdušenja za boj Kristusov, izvršile njegove velike načrte. Danes ob mrtvem trupu našega voditelja obljublamo, da bomo vedno skrbeli za ohranitev čistega lika organizacije KA, ki ji je naš voditelj postavil trdne in nezrušljive temelje. Izvršili bomo to, za kar nas je vzgajal in od nas pričakoval.

Z napeto pozornostjo je mladina sledila ljubki zgodbi o malem Iščku, ki ee mu sanja, da je šel misijonarit med divjaške Indijance, koder je tudi mučniško smrt storil za Kristusa. O našem Baragu so pokramljale male gojenke Liechtenurnovega zavoda in s svojim korajžnim nastopom vzbujale v gledalcih veselje in zanimanje. Med najlepše goto-vo lahko štejemo prizor »Apostol Baraga«, ki eo ga s simboličnimi kretnjami tako ljubko izvajale deklice iz stolnega Marijinega vrta. Za konec so nam fantje zaigrali igro o mučeništvu svetega Tarcizija, ki je prenekaterim mladim, pa tudi starejšim, izvil solze v oči. Fantje so igrali tako naravno in prepričljivo, da ee jim marečko ni mogel dovolj načuditi.

Sceno je arhitektonsko na šestih metrih slabega odra zelo povojno rešil arhitekt Vlado Gajšek. Posebno je ugajalo kmečko znamenje, kakor tudi scena za igro »Sv. Tarcizij«. Izdelal pa je sceno lično in plastično g. Albert Jelčnik.

Nedeljska prireditve v frančiškanski dvorani je pokazala, da Družba za širjenje vere s svojimi misijonskimi predstavami dela veliko akcijo od najmlajših pa tja gor do odraslih. Zeleti ie le, da bi nam v kratkem spet kaj lepega pripravila na odru.

Ker je imela zadnja predstava tolik uspeh, bodo vso prireditve ponovili še v nedeljo 3. maja ob petih popoldne.

Dela pri palači Bate bodo še letos končana

Ljubljana, aprila.

Med drugimi gradbenimi deli, ki so se sedaj, z nastopom lepšega vremena začela, oziroma izpopolnila, spada tudi delo za dograditev palače Bate. Še lani je mnogo ljubljancem mislilo, da ie ta palača že dograjena, vsaj tako je bilo videti iz lepe fasade, toda odlok Visokega komisarija, ki ie to palačo izročil v uporabo družbi »Emona«, je razodel vsej javnosti, da palača nikakor še ni dogotovljena, nasprotno, da ie še večina palače neuporabna ter čaka dograditve. Prav v tem ie bil tudi razlog, da ie bila ta lepa in prostorna palača izročena družbi »Emona«, ki io namerava dograditi. Saj bi bilo res čudno, da bi tako velika palača na enem najbolji prometnih križišč mesta ostala prazna in takorekoč brez koristi.

Družba »Emona« se ie sedaj lotila dela in v palači sami delavci že pridno grade. Dosedaj sta bila namreč izdelani in izročeni uporabi ie pritličje z lokali in prvo nadstropje, pač to, kar ie bilo poprej Bati najbolj potrebno. Že letos pa bodo dograjena tudi ostala tri nadstropja, tako da se bodo mogli vanje vseliti uradi in trvdke, ustanove, katerim bodo novi pridobljeni prostori namenjeni.

umoril Hilarija Gotha. In prav zato, ker je Bruce prišel tajnosti že v okom, ie moral pasti pred zadnjo skrivnostjo. Toda pametnemu, skromnemu in zelo simpatičnemu Kitajcu se vendar nasmehne detektivska sreča, da razvoza vse anonimnosti in čudno zapletene stee človeških srečanj ter osumi pravega morila v trenutku, ko se mu ie posrečilo priti do dokumentov. In tedaj se ugotovi, da ie žena zbežala prostovoljno od njega, ker ie zvedela za njegov prvi umor, pa ni hotela imeti morila za moža. On pa ie begal vseh petnajst let pred zasledovanjem pravice. Med to sodnijsko zasliševanje, ki ie polno napetosti, zapletov in duhovitih življenjskih zmed, pa ie pisatelj vpletel tudi ljubzensko čustvo med zastopnico državnega tožilstva, ki vodi preiskavo, ter gostiteljem Kitajca, bogatašem Kirkom, ki se konča s perspektivo na skorajšnjo poroko. Seveda ne manjka tudi časopisnega poročevalca, ki iz detektivske snovi napravi razencijo.

Tako ie Biggersova povest izrazita, tipično detektivska, kriminalistična povest, ki prime bralca s svojo zapletenostjo in dramatičnostjo razvoja, pa tudi s krepkimi orisi nastopajočih tipov. Postava detektiva Kitajca Chana bo ostala še dolgo časa v spominu bralca. On, ki ie motor vsega iskanja in razodevanja, se tiho umakne, da žanje slavo oficijelna ameriška policija. Kdor bo hotel lahkega branja za na pot ali za preganjanje dolgega časa, bo segel po tej povesti, ki spada gotovo med boljše povesti te vrste. Prevod ie dober ter se lepo bere. Strani 240, cena 5 lir. td

Piramida v Arkansasu

Nekaterim ameriškim učenjakom ie nedavno prišlo na mar, da bo ljudi že 7000 let brčkone jako zanimalo, kakšna ie bila prava za prav kultura današnje dobe. In tako so dali nekeje v državi Arkansasu postaviti 40 m visoko piramido, ki so v njeno votlino dali različne stvari, ki naj bi bile po njihovem mnenju poglavitnega pomena za kulturno stanje naše dobe. Predvsem so dali v piramide modele današnjih strojev in aparatov, gramofonske plošče, fotografije, številne knjige, »seveda tudi filme« (kakor pravi tisto poročilo), »ki v njih nastopajo najvažnejši filmski igralci«. Nato so kriptu neprodušno zaprli in naj bi bila kot so določili ti moderni graditelji piramid, odprta šele že 7000 let.

Piramida v Arkansasu ie brez dvoma na nekak način izročilo svoje dobe. Toda ali bo mogla ljudem ob koncu devetega tisočletja podati jasno podobo o bistvu te dobe? Ali so povzročitelji te zgradbe zares do dna premislili pomen in vse težkoe svoje naloge? Ali so položili v kulturno zakladnico tudi brezmejno razdrojenost te naše dobe? Ali so dali vanje vprašanje o izvoru skoraj nepremostljivih nasprotij, ki že desetletja razdvajajo ljudstva in ljudi te zemlje? Brez dvoma bo to velikanski uinek, ko bodo mogli že 7000 let slišati z gramofonske plošče glas sedanega človeka. Toda ali so vsi ti, v piramido položeni predmeti zares priče tega, kar moremo v pravem pomenu besede imenovati »kultura«? Ali ni vse tisto prav za prav le zunanji izkaz za stanje civilizacije naše dobe, ki pa ie vendar vse kaj drugega ko njena kultura? Ali so se ti ueni gospodje o sebi in o človeku ob koncu devetega stoletja pripravili, da strahotno velik odstotek današnjih tako zvanih razumnikov — intelektualcev — ne premore tiste mere izobrazbe, ki naj bi človeka usposabljala, da bi mogel presojeti kulturna vprašanja? Ali se zavedajo oni in bodo dali tudi daljnim vedeti, da bo moralo iz velikanskih napačnih predskokov navideznih izobražencev teh dni o kulturnih, verskih in psiholoških vprašanjih nasilno nastati napačno mnenje o razmerju današnjih ljudi drug do drugega? Ali so dali daljnim znanemcem hkrati tudi navodila in svarila na pot, ki naj bi jih mogla obvarovati, da ne bi zašli v iste napake in zmote?

Izročilo o podobi sveta, ki ie povsem v oblaki tehnike, reprodukcije in veseliške umetnosti, ne utegne dati poznejšim rodovom nobenega visokega mnenja o ljudeh, ki zdaj živijo. Tako podoba sveta bi utegnla v obliki sporočila rajši vplivati kot nekakšna policijska obtožnica. K sreči pa zares ne ustreza popolnoma zgodovinski pravičnosti. Sredi tega od tehnike in razumarstva popačenega in duševno izpraznjenega sveta živijo brez dvoma tudi ljudje, ki bi se im zrodila velika krivica, če bi hotel kdo istovetiti njih duhovnost s staniem, ki jih predstavljajo dokumenti, ki so jih naložili v votlino piramide.

Ali pa naj bi se ta »predzgodovinska« doba, ki živimo v njej zdaj v primeri z ljudmi devetega tisočletja, nalašč prikazala v takih ohledelih barvah, da bi se mogla doba daljnih rodov zasvetiti v čim bolj svetli luči? Zakaj, eno ie resnično: Če hoče človeštvo še že 7000 let bivati na svetu, potem bo moralo kreniti na povsem drugo pot, kakršna ie tista, ki hočejo ponazoriti zgraditelji piramide iz Arkansasa. Če se pa v dobi 7000 let ne bo posrečilo vreči s prestola materije, ki ie človeštvo sprejelo za vladarico; če ne bo dalo duši njenega bivšega središčnega mesta v življenju; če ne bo znalo s mostom vere spojit pozemskosti z večnostjo, potem, potem ie zares dvomljivo, če bo tista svojevrstna zapuščina za čas 7000 let sploh še našla kake dediče! Zakaj, za trajni obstanek človeških rodov ni sedanje duševno podnebje sveta niti malo ugodno. In tako ie slednjič še vprašanje, ali se bo dala onorka iz Arkansasa že 7000 let sploh še udeležiti... (Dr. Adler.)

KULTURNI OBZORNIK

Nov detektivski roman

V »Slovenčevi knjižnici« ie izšel kot 15. zv. detektivski roman znanega pisatelja zapletenih kriminalnih povesti Earla Derra Biggersa: »Zametne copate«. S tem dobiva v ceneni zbirki štirinajst dnevnih knjig mesto tudi lahko branje, ki pa s svojo napetostjo zaposli človeka vsaj za nekaj ur in mu prežene dolg čas in pezo dneva. Bigers spada gotovo med najboljše detektivske pisatelje. Njegova povest »Kitajčeva papiga«, ki ie že svoj čas izšla v zbirki ljudskih povesti, ie imela med Slovenci velik uspeh. In prav takega bo imela tudi pričujoča povest, ki jo ie lepo prevel Jože Kessler. »Zametne copate« ie detektivska povest, ki nas postavi pred dva zločina in dva detektivska postopka. Petnajst let prej, ko se začneja povesti, ie bil izvršen umor Hilarija Gotha in ie morilec mrtvemu zamenjal čevlje s kitaj. copatami. S tem ie zmešal sled in po petnajstih letih ni bilo mogoče sneti koprene z dogodka. Približno istočasno pa ie v Indiji tudi izginila mlada žena nekega britanskega častnika, Eva Durandova, neznankom in ie tudi doslej še ni bilo mogoče najti. Ti dve skrivnosti pa ie detektiv Frederik Bruce povezal v eno ter ie prišel po tolikih letih neprestanega iskanja že skoraj do arečnega za-

Šmarnice

»Naša Gospa presv. Srca« so nanovo izšle.

Dobite jih v Ljudski knjigarni in njeni podružnici na Miklošičevi cesti 5 ali pa pri pripravljalnem odboru dvetih prvih petkov na Miklošičevi c. 7 (Prosv. zveza).

Šmarnice vam bodo najlepši spomin na devetere prve petke in na majske pobožnosti. — Kupite to lepo knjigo, dokler ie ie še kaj!

Drobne novice

Nagrade za rojstvo dvojčkov

Visoki komisar je iz Ducejevega sklada podelil zakoncem Sterletu Francu in Ivani iz Poljan št. 10, občina Stari trg, ob priliki rojstva dvojčkov nagrado v znesku 600 lir.

Visoki komisar je iz Ducejevega sklada podelil zakoncem Čučniku Jožetu in Jožeti iz Orehovca št. 62, občina Kostanjevica, ob priliki rojstva dvojčkov nagrado v znesku 600 lir.

Sejmi plemenske goveje živine

Obveščajo se vsi živinorejci, da bo v dneh od 5. do 8. maja v Kočevju velik sejmi za plemensko govejo živino, kamor bo prignanih nad 1000 glav, predvsem dobrih plemenskih krav in telic. Začetek seima bo vsakokrat že ob 9 dopoldne.

Teh seimov se morejo udeležiti vsi živinorejci, ki želijo kupiti plemensko živino za nadaljnjo rejo.

Zlasti se opozarjajo na te seime oni posestniki, ki so lansko leto vložili prošnje za nakup plemenske živine z državno podporo. Onim posestnikom, ki so vložili rojstvene prošnje in ki so zaradi rekvizicije po bivši jugoslovanski oblasti utrpeli škodo v staležu svoje živine, bo na kraju samem priznana 40 odstotka državna podpora k nakupni ceni živali, ki si jo bodo posestniki sami lahko odbrali in kupili.

Ker oni prosilci, ki so vložili prošnje za nakup konj oziroma plemenskih kobil, teh ne bodo mogli dobiti, bodo lahko prejeli podporo za nakup plemenske goveje živine, ako jo bodo želeli kupiti.

V interesu tukajšnje pokrajine je, da se čim več živine odkupi, zato se priporoča čim večja udeležba.

»Zametne copate«

so znamenit detektivski roman pisatelja Biggersa.

Knjiga stane samo 5 lir.

»Slovenčeva knjižnica« vam bo kmalu zopet postregla z novo lepo knjigo »Veliki jez«.

Koledar

Četrtek, 30. aprila: Katarina Sienska, devica; Jožef Catalengo, spoznavalec; Zofija, devica in mučenica; Evtrojip, škof in mučenec.

Lunina sprememba: ščip: 30. aprila ob 22.59.

Herschel napoveduje vetrovno, jasno vreme.

Petek, 1. maja: Filip in Jakob, apostola; Grata, vdova; Jeremija, prerok; Amator, škof.

— Prvi petek.

Novi grobovi

† V Ljubljani je mirno v Gospodu zasopala go. spodična Marija Windischer, poštna uradnica v pokoju. Pogreb bo v četrtek, 30. aprila ob 5. popoldne z Zal, kapela sv. Petra, na pokopališču k Sv. Križu. — Za vedno je zatisnila svoje oči gospa Ema Perovšek roj. Bah. Pogreb bo v petek, 1. maja ob pol 3 popoldne z Zal, kapela sv. Krištofa, na pokopališču pri Sv. Križu. Naj jima sveti večna luč! Zaljubljenim naše iskreno sožalje!

Osebnostne novice

== Poroka. V ponedeljek 26. t. m. sta se poročila v cerkvi Marijinega Oznanenja v Ljubljani g. inž. Stanko Zaviršek in gđ. Ladica Lapajne. — Obilo sreče!

== Poročil se je v ponedeljek v župni cerkvi sv. Petra v Ljubljani g. Leon Pfeifer, glasbeni profesor, z gđ. Ivico More, posestnikovo hčerko v Ljubljani. Priči sta bila ženinov brat Josip Pfeifer, sodnik, ter posestnik in ljubljanski meščan g. J. Rebek. Mlademu zakončemu paru naše iskrene čestitke!

Komu drugemu — če ne tebi!

Da bi se vsi zvonovi v naši beli Ljubljani, ljubljani in oboževani, sami razmajali v gladko pesem: v pozdrav Srcu, ki božje ljubi in do konca ljubi svoje — in kdo ni Niegov? V pozdrav Nici, kateri vsa ljubezen velja — in kdo ni Njen otrok? Četudi zapuščen in zašel in neboljen — vsaj nekoč je bil ves njen in po njej — Niegov. Rad bi se pogovarjal z zvonovi. Komu vse so že zvonili — za radost in za jok, za tolažbo in za zanos. Veliko bi vedeli povedati, o tem nič ne dvomim. Eno bi pa znali vsi zvonovi — ono staro sporočilo: Vivos voco — žive kličem. Nas vse brez izjeme. Če kedaj, brez dvoma za letošnji prvi petek. Ves narod moli za pomirjenje. Zato kliče tudi Vas, gospod, ki sodite, da ne spadate v vrsto onih, ki imajo ljubemu Bogu kaj potožiti. Da ste že preko tega, morda mislite. Pa ni tako, bolni vas ta klic iz višin, iz stolpov in peče, prav neke na dnu se oglašajo klic do-motožja: bilo je nekoč... Bil sem še ves čist in svetel in brez razočaranja. Kaj vse je šlo skozi Tvojo dušo! Kako je nebo v Tebi vse polno težkih oblakov... In kliče tudi Vas, gospa — ki menite: tako težko se odločilo in kako le, po tolikih letih. Morda niti leta niso tista teža, ampak neke, nekoč je bilo... Od tedaj niste šla več... Morda Vas letos kliče, še živo, poslednjikrat. Da, vivos voco — žive kličem... Tako kliče vso mladino, vso: čisto in zašlo, zagrenjeno in tako zgodaj razočarano. Pomlad kliče pomlad, da bi vsa mladina postala: Ver sacrum — sveta in neoskrumljena pomlad.

Fulgura frango — strele odvrčam. Samo prislunhi vse ljudstvo v to pesem vabečo in ljubečo in odzovi se tej pesmi s sto tisočnim odmevom.

Mar ni za temi bronastimi, silnimi, sladkimi in nežnimi glasovi tudi klic Srca in obet njegove ljubezni: čuval bom družine, varoval domove, klical zašle, vabil zgubljence, vrnil pogrešane, brezdomcem dal zavetje.

— Priročnik terminologije bolezni za statistiko vzrokov smrti je sestavil Orednji statistični zavod Kraljevine Italije ter poslal nekaj izvodov tudi ljubljanskemu mestnemu fizikatu. Visoki Komisariat zdravnikov priporoča, naj se od 1. majnika dalje poslužujejo te terminologije. Zdravniki, ki žele novi priročnik, naj se oglašajo na mestnem fizikatu.

— V slovo je april zagodel. Zadnji dnevi letošnjega aprila so prav hladni, megleni, oblaki in deževni. V slovo jo je april še zagodel s snegom. V sredo, 29. t. m. je začelo jutraj ob 6.35 lahno snežiti. Priletele so med dežjem na zemljo enežinke, mokre in težke. Sneg se je mešal z dežjem še dopoldne. Jutranja temperatura je močno padla, kar za 6 stopinj. V sredo jutraj smo imeli +1.8 stopinj, ko je bilo v torek jutraj +8 stopinj C. V torek je bilo zelo hladno, kar kaže tudi dejstvo, da se je dnevna temperatura napram jutranji dvignila le za dobro stopinjo ter je bila v torek popoldne najvišja temperatura +9.2 stopinj C. Barometer pada in je kazal v sredo 761.6 mm. V letošnjem aprilu je bilo 12 deževnih dni, ko je padlo nad 80 mm dežja. Lanski april je bil še mokrejši, kajti bilo je 16 deževnih dni in 152 mm dežja. Predlanski april pa je bil nasprotno toplej in reven na dežju, v 7 dneh je bilo le 34.6 mm dežja. Lani smo 9 aprila dobili tudi sneg.

— Rojaki iz št. Vida pri Lukovici se obveščajo, da imamo v nedeljo 3. maja na Rožniku ob 8. zjutraj ev. mašo in pop. ob 3. litanije, ker ta dan obhajamo obletnico kronanja naše Marije Pomagaj. Vsi prijazno vabljeni! Iv. Veider, župnik.

— Ureditelj trgovine z ribami. Prefekt triestinske province je izdal novo uredbo o trgovini z ribami. Trgovina se postavlja pod strogo kontrolo ter se v ta namen osnuje posebna komisija, v katero so imenovani razni predstavniki potrošnikov in trgovine. Ta komisija bo določila odstotek ujetih rib, ki se mora dati v prodajo v eredišču produkcije, to je v Triesteju, določila bo odstotek, ki se bo odstopil ostalim prodajnim erediščem v provinci, odstotek, ki se bo odstopil ostalim provincam, odstotek, ki ga bodo lahko predelale tovarne konzerv, določala bo cene v prodaji na debelo in drobno ter bo kontrolirala prodajo in prodajalce v ribarnici.

— Zanimanje za Stradivarijeve gosli. Veliko pozornost je vzbudilo odkritje, ki ga je napravil triestinski brivec Dominik Lupoli. Nasledil je po svojem umrlem bratu razne predmete, med njimi tudi staro, zaprašeno violino, ki jo je brat kupil od neke gospe pred 40 leti v starem delu mesta. Lupoli je violino natančno pregledal ter je odkril na dnu etiketo z napisom, da jo je izdelal slavni Anton Stradivari v Cremoni. Gosli je pokazal strokovnjakom, ki se niso mogli ugotoviti, ali so res originalno Stradivarijevo delo. Med tem časom pa jih brivec hrani v tresorju neke banke v Triesteju.

— Fatalna zamenjava loterijske srčke. Veliko smolo je imel znani meščan v Triesteju, ki si je lansko leto nabavil srečko meranske loterie. Malo pred žrebanjem se je v gostilni seznanil z nekim možkim, ki je tudi imel srečko iste loterie. Pri vinu sta prišla v pogovor ter sta nazadnje v podkrepitev prijateljstva in za boljše srečo svoji srečki zamenjala. Prišlo je nato žrebanje in srečka našega meščana je zadel 15.000 lir. Šele tedaj se je pa spomnil, da te srečne srečke nima več, temveč da jo je v gostilni zamenjal s pivskim prijateljem, katerega pa od tedaj ni več videl ter se niti ne spominja njegovega imena. Ves obupan se je zašel k oblastem, seveda zamen, ker je pač svojo srečko prostovoljno zamenjal z drugo.

Ljubljana

— 1 Mesečna rekolekcija ljubljanskih gg. duhovnikov bo v Domu duhovnih vaj na prvi petek, 1. maja 1942. Začetek točno ob 5 popoldne. Zbirališče v hišni kapelici. Vsi ljubljanski gg. duhovniki vljudno vabljeni. — Vodstvo.

1 Koncert mojstra na čelu, virtuozu N. Brunelli, bo drevi točno ob pol 7. v veliki Filharmonični dvorani. Brunelli je eden najpomembnejših sedanjih italijanskih čelistov z veliko umetniško kariero. Svoj instrument obvlada z vso virtuozno tehniko in njegova igra je globoko občutena. Bogati spored nočnejšega koncerta mu bo dal vso priliko, da pokaže in dokaže vse svoje bogato znanje in svojo umetniško dušo. Spored obsega naslednja dela: Strauss: Sonata opus 6, Paradisi: Siciliana, Boccherini: Rondo. Boccherini: Koncert v d-duru z Bru-

nelli jevo kadenco. Alfano: Romunski ples. Dunkler. Brunelli: Predica. Debussy: Sanje. Rimski-Korsakov: Čmrljev let. Na klavirju bo spremljal umetnik ika njegov stalni spremljevalec Richard Simoncelli. Opozarjamo, da je začetek točno ob pol 7, konec pred 8 uro. Predprodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Matice.

1 Sola Glasbene Matice bo praznovala prihodnji mesec 60. letnico svojega obstoja. O priliki tega dogodka se bo vršilo več produkcij Glasbene Matice: prva bo v ponedeljek, 4. maja ob pol 6. uri zvečer v mali Filharmonični dvorani. Na to pa bo od 8. do 15. maja propagandni teden šole Glasbene Matice pod naslovom: Učite se glasbe. Natančni spored bomo priobčili, danes pa že opozarjamo na jubilejne prireditve naše prve glasbene šole.

1 Od trgovcev bo mestni preekrbovalni urad sprejemal odrezke živinskih nakaznic za mesec april v petek, 1. maja, od črke A do L, v soboto 2. majnika pa od N do Z. Pozneje predloženih aprilskih odrezkov preekrbovalni urad ne bo mogel upoštevati, zato pa opozarjamo vse trgovce, da se natančno ravna po navedenem vrstnem redu. Nakazila na odrezke za mesec maj bo pa začel urad dati 4. majnika po razporedu, ki je bil pred kratkim objavljen v ljubljanskih dnevnikih.

1 Nizki semenski fižol — ribničar in medaljon — bo po nalogu kmetijskega oddelka Visokega Komisariata nakazoval ljubljanski mestni gospodarski urad ljubljanskim pridelovalcem. Interesenti naj vložijo prošnje današnji četrtek, jutrišnji petek ali soboto, torej 30. aprila, 1. in 2. majnika v sobi št. 35 v II. nadstropju mestnega gospodarskega urada v Beethovnovi ulici št. 7. V prošnji mora biti navedena velikost parcele in tej velikosti primerna količina potrebnega fižola. Pripominjamo pa, da je količina fižola omejena ter naj bodo zato prosilci kolikor mogoče skromni.

1 Za mestne reveže so uslužbenci prevažalnega urada podarili 70 lir namesto cvetja na krsto g. Avgusta Makaroviča, očeta svojega tovariša: namesto cvetja na krsto g. Antona Sušteršiča je naka. zala Nova založba 100 lir, prav tako je pa v počaščenje pok. g. Antona Sušteršiča podaril 100 lir g. Lojze Smerkolj s Florijanske ul. št. 7. Mestno poglavarstvo izrekla vsem dobrotnikom najopolejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih. Počastite rajne z dobrimi deli!

1 Nabavljalna zadruga državnih uslužbencev v Ljubljani, Vodnikov trg št. 5. prične razdeljevati blago za mesec maj 1942 po naslednjem vrstnem redu:

4. maja črka A, B, C, D;
5. maja črka E, F, G;
6. maja črka H, I, J;
7. maja črka K;
8. maja črka L, M, N, O;
9. maja črka P, R;
11. maja črka S, S, T;
12. maja črka U, V, Z, Z.

Vse elane naprošamo, da prinesejo vrečke za blago s seboj!

1 Živilski trg. Kljub slabemu vremenu je bil živilski trg v sredo, 29. t. m. na drugem otoku prav dobro zaseden in bogato založen z vso prvopomladansko zelenjavo. Še vedno je obilo pomaranč, ki prihajajo iz Sicilije, na izbiro in prodaj. Mnogo je uvožene solate, ki je po 5 lir kg. Vedno več je na trgu goriskega graha v stročju. Je sedaj že cenejši in eicer po 8 lir kg. ko je bil še pretekli teden po 14 lir kg. Okoliške kmetice so pripeljale nekaj več rumene kolerabe na trg. Drugače je bilo na trgu mnogo radiča, motovilca, manj regrata, za katerega sezona že pojenjuje. Trg je izredno založen z raznimi sadikami, posebno s paradiznimi. Tudi drugih sadik, kot paprike in pese, je mnogo. Vse sadike morajo biti lepo označene s cenami. Na trgu je sedaj mnogo manj cvetače, ki je v cenah neizpremenjena.

1 Zabavna domača kmečka igra Cvetka Golarja: »Vdova Rošinka«, ima za snov veselo zgodbo o košati kmečki vdovi, ki je željna mladega brhkega ženina in si na vse načine prizadeva, da bi ga zamlila do ženitve. Dovtipno in kratkočasno dejanje nudi mnogo razvedrila. Naslovno vlogo igra Polonca Juvanova. Režiser: Fran Lipah.

1 Debut v Operi. V vrsti poskusov z mladimi pevskimi močmi, ki jih ima gledališče v letošnji sezoni v načrtu, bomo slišali v četrtek v Smetanovi komični operi »Prodana nevesta«, mladega tenorista Marjana Kristančiča v partiji Janka. Predstava je zasedena po večini z mlajšimi močmi in daje sliko našega opernega naraščaja. Marinko bo pela Polajnarjeva, Miho — Dolničar, Ljudmila — B. Stritarjeva, Katro — Golobova, Kecal — Lupša, Vaška — Banovec, Krušino — Janko, Esmeraldo — Barbičeva, ravnatelj — Jeltnikar, Indijanec — Marn. Dirigent: D. Zebre, režiser: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti, koreograf: inž. P. Golovin in sce. nator: V. Skružny.

Naj je nihče ne zametal!

Če človeško srce ob zavrženi in poteptani ljubezni krvavi, božje Srce po božje trpi. To Srce, ki je svoje do konca ljubilo — in bo nekoč sodilo.

Tako vedo zvonovi povedati. Za prvi petek, za prvi mai.

Vsem velja ta govorica, ta bronasta pesem.

In te besede prav tako veljajo, da se dvigneš in greš k očetu. Da svojo dušo — nekronano kraljico — odeneš v milost, ki je kakor sonce: vse poživlja. Ne zametaj Ljubezni, mogoče Te zelo nujno kliče in ta klic prav Tebi velja — komu drugemu, če ne Tebi!

Dr. p. Roman Tominec, OFM.

Oglašujte v edino uspešnem dnevniku »Slovenca«!

Dotpela je danes zjutraj in odšla v lepše življenje moja dobra teta.

Marija Windischer

poštna uradnica v pokoju

Truplo drage pokojne leži doma, Domobranska c. 27, do dneva pokopa opoldne. Pogreb bo v četrtek, dne 30. aprila ob 5 popoldne z Zal, iz kapelice sv. Petra na pokopališču k Sv. Križu. Priporočam jo v molitev.

Ljubljana, dne 29. aprila 1942.

Dr. Marijan Dokler

Naznanila

GLEDALIŠČE. Drama: Četrtek, 30. aprila ob 17.30: »Vdova Rošinka«. Izven. 1. maja ob 17.30: »Kontor«. Izven. Zelo znizane cene od 12 lir navzdol. — Sobota, 2. maja ob 17.30: »Rokovnjača«. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol.

Operaz. Četrtek ob 17: »Prodana nevesta«. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol. — Petek, 1. maja ob 15: »Don Pasquale«. Izven. Zelo znizane cene. — Sobota, 2. maja ob 17: »Priatelj Fric«. Red B.

RADIO. Četrtek, 30. aprila: 7.30 Poročila v slovenščini. — 7.45 Laha glasba. V odmoru napoved časa. — 8.15 Poročila v italijanščini. — 12.15 Koncert alističke Bogdane Stritar-Sturmove (pri klavirju Marijan Lipovšek). — 12.40 Koncert pianista Janoša Sziranjia. — 13.00 Napoved časa. Poročila v italijanščini. — 13.15 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. — 13.17 Operetno glasbo izvaja radijski orkester pod vodstvom dirigenta D. M. Siljanca ter tenorist Ado Darian. — 14.00 Poročila v italijanščini. — 14.15 Izmenjalni koncert z Nemčijo. — 14.45 Poročila v slovenščini. — 17.15 Prenos iz Kr. Opere v Rimu: Gotovaci: Ero v onega sveta, prvo dej. — 19.00 Poročila v slovenščini. — 19.45 Pisana glasba. — 20.00 Napoved časa. Poročila v italijanščini. — 20.20 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. — 20.30 Pesmi vojnega časa. — 20.45 Koncert ritmo-simfoničnega orkestra vodi dirigent Semprini. — 21.50 Predavanje v slovenščini. — 23.35 Koncert Edvarda deli Vedove. — 22.45 Poročila v italijanščini.

LEKARNE. Nočno službo imajo: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9, mr. Ramor, Miklošičeva c. 20 in mr. Murmayer R., Sv. Petra c. 78.

Iz Gorizije

Smrt na bojišču. Kakor poročajo časopisi je 13. marca pri avtomobilski nesreči v bojnem območju padel letalski pilot Edvard Krapež, doma iz župnije Monte nero presso Idria.

Porotne obravnave. V dneh od 13. do 15. maja se bosta vršili pred porotnim sodiščem v Gorizii dve obravnavi. Pri prvi bo sedela na zatožni klopi 27 letna Stefanija Jug iz Canale d'leazono, pri drugi pa Pavel Brelih, roj. 1920, bivajoč v Circhini. Prva je obtožena tatvine in selarije ter političnega delitizma. Zaradi zadnje obtožbe je bila oddana že izrednemu sodišču za varstvo države, ki je pa po preiskavi zalevo odstopil rednemu sodniku. Drugi obtoženec se bo moral zagovarjati zaradi poskušene uboja, ker je streljal na gostilničarko Ivanko Peternej v Circhini.

April. Vsa dežela bujno zeleni in cvete. Zlasti češnje so v najlepšem, bohotnem razcvetu. Preko gričev in holmov valovi preleste belega cvetja. Tudi toplota je narasla. Glede vremena ima pa besedo nestanovitni april. Jasnine in enca je bolj malo. Večkrat na dan se kopjemo v zlatem soncu, pa se nebo čez hip pooblači in kmalu začne rahlo pršeti. Včasih pride vmes tudi močen pljusk. Te padavine zabranjujejo, da bi sadno drevje in oranice prehitro pognale in svoje mlado življenje izpoševale nevarnim slanam. Vsi pridelki obetajo lepo, kmetovi upi v dobro letino so še opravičeni.

Iz Triesteja

Tatica ženskih torbic prijeta. Policija v Triesteju je izsledila drzno tatico, ki se je specializirala na zanimive tatvine. Kradla je namreč v cerkvah ženske torbice ter je ta posel dolgo časa izvrševala. Pri aretaciji so našli v njenem stanovanju nekaj ducatov takih ukradenih torbic.

Nemški pesnik čita svoja dela. V Triesteju je čital svoja pesniška dela znani avtor nemških vojnijskih pesmi in romanov Joachim von der Goltz.

Salita alla Trinovia bo dobila lepše lice. Pri izletnikih, ki gredo peš iz mesta na Opicino, je priljubljena pot po stopnicah in strmih stezah Salite alla Trinovia — tako se imenuje ozka pot, ki je izpeljana ob opicijskih električni železnici. Dasi pelje ta pot med samimi vilami, je bila doslej vse prej kot vabljiva in lepa. Stanovalci ob njej ležečih vil so namreč stresali nanjo razno navlako in smeti, ki jih zaradi težavnega dostopa mestni čistilci niso odstraňevali. Sedaj pa je data mestna občina pot temeljito očistiti, obenem pa je razglasila lastnikom oosednjih vil, da bodo odeslej oni odgovorni za čistočo ter bodo morali pot vzdolž svojih zemljišč sami pometati.

Z Gorenjskega

Novi občinski komisar v Dovjem-Mojstrani. Namesto pokojnega občinskega komisarja Winzinga je bil v Dovjem-Mojstrani imenovan za občinskega komisarja vodja krajevne skupine Rudolf Zupan.

Kuharski tečaji v Škofji Loki. Zenske iz Škofje Loke so že tretjič priredile kuharske tečaje za sobodno kuhanje. Udeležilo se jih je okrog 50 žen.

Začetek šolskega pouka v Poljanah. Te dni ee je zopet začel pouk za šoloobvezne otroke. Sola je znatraj prenovljena in na novo opremljena.

Trojčki. Brivčeva žena v Litiji Zofija Rašun je povila trojčke, dva fantka in deklco. Mati in otroci so zdravi.

S Spodnjega Štajerskega

V Mariboru je umrl v starosti 81 let rentnik Jurij Kranjc, v mariborski bolnišnici pa 57 letni nočni čuvaj Franc Breš.

Konji se smejo prodajati samo z dovoljenjem prehranjevalnega urada. Prehranjevalni urad v Celju naznanja, da je po odredbi šefa civilne uprave prepovedano prodati konja, če ni bil prej ocenjen. Prodajalec dobi pri cenitvi konjsko izkaznico, na kateri je poleg drugega napisana tudi cena konja. Brez dovoljenja prehranjevalnega urada ne sme biti prodan ali kupljen noben konj.

Naročajte »Slovenca«!

Umrta nam je naša nad vse ljubljena žena, zlata mamica, stara mamica, sestra, teta in tašča, gospa

Ema Perovšek
roj. Bah

previdena s tolažili svete vere. — Pogreb drage pokojnice bo v petek, dne 1. maja 1942 ob pol 3 popoldne z Zal, iz kapelice sv. Kristofa na pokopališču k Sv. Križu.

Ljubljana, 29. aprila 1942.

Zalujoči:

Jože, mož; Jože, sin; Ema por. Škraber, Slava por. Kalčič, hčerki; zetje, snaha in vnučki ter ostalo sorodstvo.

Nekaj za mlada srca

Marija gre z Jezusom na božjo pot

(Mesec maj je Mariji posvečen)

Marija je šla z detetom Jezusom na božjo pot. Težko je nesla božjega sinka, zdelo se ji je, da nese nebo in zemljo, pot pa je bila dolga in strma.

Pa je srečala županovo hčer, ošabno dekle, oblečeno v žamet in svilo. Prosila jo je Marija: »Kaj ti pravim, županja hči! Pomagaj mi nesti sinka Jezusa!«

Zviška je pogledala županja hči Marijo romarico, nevoljno ji je odgovorila: »Le kaj vlačiš otroka po božjih poteh! Doma bi ga pustila! Imam prelepo krilo, da bi si ga mazala z otrokom!«

Žalostna je šla Marija dalje, težko se ji je zdelo božje dete, kakor da nese nebo in zemljo.

Pa je srečala uboge vdove hčer. Ta je bila ponižna, njena obleka pa je bila slaba in zakrpana. Prosila jo je Marija: »Kaj ti pravim, uboge vdove hči! Pomagaj mi nesti sinka Jezusa!«

Tudi ta se je branila nesti Jezusa, ampak drugače kakor županja hči. Rekla je: »Oh ne, Marija, Matij božja. Prevelika grešnica sem. Nisem vredna, da ga nosim.« Ampak komaj je čakala, da ga ji je Marija dala. Vzela ga je, etisnila k sebi in ga milovala, kakor je najlepše znala. Res je bil težak, da so ji roke drevene in ji je sape primanjkovalo, pa tega še čutila ni. Noge so ji krvavele, ko je hodila po ostrem kamenju, pa tega še opazila ni.

Ko so dospeli na goro, ga je še enkrat prižela k sebi, še enkrat ga je pogledala, potem pa ga je vrnila Materi božji.

Tedaj je vzdignil mali Jezus ročico, tisto ročico, ki je bila pozneje na križ pribita, in rekel: »To ti pravim, uboge vdove hči! Malo blaga boš imela v življenju. Malo blaga, veliko blagoslova. Po smrti pa svetli raj. Županja hči bo imela dosti blaga. Dosti blaga, malo blagoslova. Po smrti pa ostro sodbo.«

Silaki v starem veku

O večini silakov, ki so živeli v starih časih, ne vemo prav nič, saj ni nihče ovekovečil njihovih del za potomce. Toda v začetku novega časovnega štetja (po Kr. r.) si je neki naravoslovec privoščil to zabavo, da je poročal o posebnih čudovitih delih svoje dobe. Tako sta, na primer, živela takrat dva borila, Tritan in njegov sin, ki sta slovela po vsem tedanjem svetu. Sin je nastopal v borbah zmeraj neoborožen in en sam prst njegove iztegnjene roke je zadoščal, da je premagal svojega težko oboroženega nasprotnika, katerega je prijel za pas in ga odnesel v taborišče.

Neki drugi silak, Vinius Valens, je lahko držal voz, ki je bil obložen s polnimi mehovi vina, tako dolgo kvišku, dokler niso bili mehovi izpraznjeni. (Mehovi, to so bile živalske kože — veščidel kože ovac —, ki so spravljali vanje vino in vodo. Še nedavno pa so pri nas še uporabljali take mehove namesto vreč za moko in

žito. Mogoče jih imajo na kmetih še kje kaj.) MIMO tega se je mogel ta silak vpreči v voz in je voz z eno roko obdržal na mestu, medtem ko se je par konj trudilo, da bi voz spravili z mesta. Njegove silne zmožnosti so bile tako neznanske, da so po njegovi smrti postavili ob njegovem nagrobniku celo vrsto tabel, kjer so bila upodobljena njegova dela. — Silak FUSIUS pa je lahko nesel osla na hrib in so ga zato nazivali »kmečkega silaka«.

Grški atlet Milo je bil tako močan, da ga ni mogel nihče premakniti, ko je stal na mestu, in če je držal jabolko v roki, mu ni mogel nihče odmakniti kakega prsta z jabolka.

Neki Athanatos si je nadel oklep, ki je tehtal 500 funtov in je imel pod nogami hodilje iste teže. S to težo je korakal po areni. — Drugi silak, Salvius, je imel na vsaki nogi 200 funtov težko utež in isto na rokah in na plečih. Tako obložen je stopal po lestvi navzgor.

O raznih tekaških in dolge proge je tudi mnogo govorilo iz starih časov, vendar se nam to zdaj nič več ne dozdeva tako posebno, ker je športna mladina naših časov že prekosila zmagovalce starih olimpijskih iger. Maratonski tek spada dandanes sploh k razporedu olimpijskih iger. Eden najboljših tekačev sedanje dobe, Argentinec Juan Zabala, je progo 42 km in 200 m pretekel v 2 urah, 31 minutah in 36 sekundah. O slavem grškem maratonskem tekaču, ki je prinesel v Atene novico o Miltiadovi zmagi nad Perziji, pripovedujejo, da se je nato, ko je povedal to sporočilo, zgrudil mrtev na tla. Ves stari svet ga je proslavil in občudoval njegov rekord.

Ob rani uri ...

Ob rani uri pri oknu slonim pogledati hočem, v krasoto dolin.

Tu črček prepeva, škrlanček žgoli, veselja si lepšega misliti ni.

Na nebu že sonce močno se blesti, v cerkvi pod klanecm pa sedem zvoni.

Steklar iz Murana

zgodovinska povest.

Začel je pohajkovati po mestu in se večkrat ustavil pred Rapalom. Hotel je vstopiti, vprašati... Ne da bi zopet pil z Levantincom, samo da bi izvedel, ali je Tulija še notri in kako prenaša strašno gorje. Pa se ni drznil več. Stal je oddaleč in zrl na jetničarja, ko je prižigal svetilko. In se je spet vračal v noči in si očital strahopetnost.

Tulija pa je bila še vedno v ječi.

Zaprta v ječi brez zraku, brez luči! Majhen svet, ki želi iz sence vlažne celice k soncu... In solze so ji tekale iz oči in ni vedela ne zakaj ne čemu... In samo eno željo je še imela, da bi skoraj umrla...

Preiskovalni sodniki so Tuliji olajševali bivanje v ječi, saj priprti ni bila kazen, ampak le previdnost. Tudi Rapalo ni bil slab človek. Večkrat ji je izkazal kakšno dobroto in jo potolažil. Ampak ječa je vedno le ječa! Čemu naj trdo ravnamo s ptičkom, ki joče v kletki po zelenem logu in umre nekega jutra v hrepenjenju po »vobodi«?

Kar je bilo Tuliji še posebno težko, je bilo to, da ni vedela ničesar. Zakaj je v ječi? Kaj je zakrivila? Ali je bilo kakšno neopazljivo dejanje? Kaj dela njen oče? So tudi njega zaprli? In Janez, ki jo je ljubil, je li ni mogel rešiti? Koliko časa bo še trpela? Vse življenje morda! S kakšnim strahom je siljala pripovedovati o beneških ječah!

Spraševala je Rapala. Iz ušesljajev ni povedal ničesar. Kako naj bi ji razodel njegov zločin in njegovo kazen, ki ga čaka?

Celica je bila majhna in žalostna. Gromze verige in železa so bila pritrjena na vratih. Vsa njena skrb je bila v spravljanju borne postelje. Pa kako naj bi spala?

Samo preiskovalni sodnik je prišel enkrat k nji. Oblečen v dolgo rumeno haljo je imel mrzel in oster obraz. Povpraševal je po njenem očetu: če je bil bogat in v čem je obstajalo to bogastvo?

Vzrok za ta vprašanja je bil v tem, da se je vse premoženje obsojenega zaplenilo. Pa kako se je sodnik začudil, ko je izvedel, da ni nikakega bogastva!

Tulija je vedno mislila na očeta. Prav do dna ga ni poznala. Živel je zase v veliki sobi, kjer je bilo vse polno raznih orodij, peči, čevlji... Iskal je, da bi prišel na sled kakšnemu odkritju... Njen oče je bil umetnik... Kako ga je ljubila, iz vse duše! Dnevi so počasi minili, noči so se vlekle... Tulija je prosila Boga, naj ji pošlje smrt...

Tretji del.
MILOST

I.
Pogovor na morju.

»Ali spite, Zerlione?«

»Ne, plemeniti Boccaro.«

»Kaj, ko bi šla nekoliko na mostovž?... Kar duši človeka v tej kabini.«

»Tudi jaz si želim več zraka.«

Oba sta zlezla s svojih ležišč. Oblečena v lahka oblečila sta stopila na mostovž, kjer je nekaj morjarjev ležalo okoli krmarja. Naslonila sta se na držaj in občudovala morje, ne da bi izrekli besedo.

Bila je tiha, jasna noč, posuta z milijoni zvezd. Neskončna vodna površina je bila mirna, le ob rob ladij so udarjali lahki valovi in se spet skrivnostno izgubljali v temo. Dve medli lučki: na jamborju nad mostovžem in v bližini krmarja poleg kompasa, sta trepetali v hladni sapici. Povsod je vladal neskončen molk.

Veličasten vtis tišine in miru je zajel tudi duši obeh. Čudežna samota je žalostno vplivala na arce. Oba sta molčala.

Janez je premišljeval.

Pred dvanajsetimi dnevi sta zapustila Benetke in načrt glede Zerlioneja se ni premaknil naprej. Skušal je še enkrat, da bi tovariša spravil na mize o smrtni obsodbi, pa ni mogel kar naravnost načeti tega vprašanja. Vzrok je bil morda v tem, ker je odlašal iz dneva v dan. Porečem jutri!... Tako mine čas... Zdaj pa, ko je cilj blizu, se moram odločiti...

Lov na kače velikanke

Če med ljudmi oživi kaka nova moda, potem mora to novotarijo navadno poplačati posebna vrsta živali. Tako se dandanes dogaja kačam klopotacem in ovijalkam, ki iz njih kože narejajo rokavice, torbice pa tudi čevlje.

Lov na kače po indijskih in tudi brazilskih džunglah se je tako razširil, da zdaj teh kač ni več toliko, kot jih je bilo še pred nekaj leti. Zato je indijska vlada lov nanje strogo prepovedala, da bi ne bile kače popolnoma iztrebljene. Saj morajo te kače opravljati prav važno nalogo. Kače velikanke uničujejo po indijskih džunglah podgane, te tako nevarne prenašalke kužnih bacilov. Če bodo torej kače uničene zaradi ženskih rokavic, se bodo podgane strašno razmnožile in se bo povečala nevarnost kuge.

V Južni Afriki pa lahko ljudje uničujejo kače velikanke neomejeno. Ondi žive te živali veščidel blizu nasadov sladkornega trsa. Lovci jih ondi poiščejo in jih lovijo z lasom, ki jih z njim kot blisk naglo potegnejo k sebi.

Te kače so silno močne in se branijo na vse kriplje. Zatorej je boj med človekom in kačo večkrat tako hud, da človek omaga in podleže kači. Kako so te kače močne, nam priča to, da je treba včasih v ole vpreči v laso, da potegnejo kačo iz skrivališča!

Mlin na veter

Neki mlinar si je napravil nov mlin na veter. To storiš lahko tudi ti, če pogledaš tole sliko. Vzemi škarje in si izreži bele kose, zloži jih skupaj in dobiš mlin na veter, a pred mlinom se ti smeje mlinar.

Za nos ga je zvodilo

Znani čarodejni umetelnik Bellachini, čigar slava se je svoj čas širila po vseh deželah, se je včasih pošalil tudi izven svojih predstav, da so bili ljudje tembolj osupli nad njim.

A včasih je bil pa le kdo drugi tisti, ki ga je potegnil.

Nekoč je prišel slavni čarovnik v neko veliko mesto. Ko je šel čez most, je videl ondi nekega paglavca, ki je slonel na mostu in je zdaj pa zdaj pljunil v reko. Tedajci se je Bellachini zahotelo, da bi ga malo potegnil in pristopil k paglavcu, rekoč:

»Če bi imel zlato v nosu, kot ga imaš ti, bi drugače izkoristil svoj čas.«

»Kako, da imam zlato v nosu?« je ves osupel vprašal fant.

»Pazi,« je dejal Bellachini, prijel je fanta za nos in je z urno kretljivo potegnil zlatnik

»Kam pa?« ga je vprašal Mišek.
»Mislim na Gustka,« je odvrnil Voliček. »Gustek mi je bil rekel: 'Veš, ukradli so mi jopico izpred nosa.' Jaz pa sem mu dejal: 'O, kar izpred nosa jo je odnesel?' Oh, oh!«

Voliček je tekel dalje in se spotaknil, da je telebnil, kot je bil dolg in širok. Ko je vstal, je opazil, da je imel vse razpra-

skane roke in glava ga je bolela, da je pri belem dnevu videl vse zvezde.

Cez čas nato je Mišek srečal Miško, svojo zaročenko.

»Mišek,« je dejala in sklenila roke, »ker je toliko ljudi izgubilo svoje, svoje...«

»Hočeš reči majice, draga moja?«

»Točno! Mislim sem si, da boš ti, ki toliko doženeš, ker si detektiv, saj veš...«

Odkritje Amerike je obogatilo kuhinjo z vanilijo, kakaom, a še posebno s krompirjem. Pariški dvorni kuharji pa ga niso znali pripraviti. Najprej so vrhni del te rastline, torej bilje, skuhali kakor zelenjavo, kar seveda ni bilo okusno, nakar je glavni kuhar prezirljivo brenil v ogenj še ostanke tega sadu. Nepričakovano pa se je po kuhinji razširila slastna vonjava

iz njegovega nosu. Paglavci so pogledali zlatnik, prijel se je za nos in rekel:

»Tega ste potegnili meni iz nosa?«

»Seveda.«

»Pa se bo to zmeraj zgodilo?«

»Zmeraj.«

»Kadar boste hoteli?«

»Seveda.«

Tedajci je fant urno vzel zlatnik čarodeju iz roke in ga zalučal v reko rekoč:

»Tako. Zdaj pa ponovite!«

domovine vas spremlja. Jaz pa nimam prav nobenih želja po teh stvarih...

»Bogastvo najdetje vi, kakor jaz!«

»Mislim, da ne!«

»Kaj? Če bi vam rekli: Tukaj je pet sto tisoč frankov, prosti ste vseh skrbi, samo uživajte sladkosti življenja...«

»Dobro! Jaz bi odgovoril: Obdržite denar, gospod, jaz ga nečem...«

»Tako se samo pravi...«

»Ne, ne! Na take reči pa sem že dobro mislil. Nočem denarja! Ljubša mi je moja hišica, moje delo, moja zadovoljnost... Dajte mi rajši nekoliko pameti in razsodnosti... Zlato je največji strup na svetu!«

Janez ni našel besed.

Sredstvo, na katero je torej tako zidal, se je podirilo. Kmalu bi izgubil zaupanje v svoj načrt. Odločil se je, da se bori do konca. Poišče si kaj drugega! In je našel.

»Če ni z denarjem nič, pa naj bo!«

In je spet premišljeval. Ločil se je za par trenutkov od tovariša in hodil po mostovžu. Pa se je spet vrnil in naslonil poleg njega.

»Prej ste imeli, dragi Zerlione, popolnoma prav. Pa vendar so slučaji, ko se ne sme denarja omalovaževati. Če hočemo namreč storiti kaj dobrega z njim!«

»Pa to je redko kdaj.«

»Da, pa se le zgodi. Ne vem sicer, ali me razumete, a vam rečem: Če bi bil jaz bogat človek, bi še sam doplačal, da bi me ne izbrali za to službo.«

Zerlione ni vedel, da je sam Janez želel to. Misli je, da ga je župan uradno določil za to, ne da bi ga prej vprašal, kakor se je to zgodilo z njim samim. Te besede so ga nekoliko presenetile.

»Kaj hočete reči s tem, plemeniti Boccaro? Zares vas zdaj ne razumem. Predvsem ne vem, če bi vam naši sodniki dovolili, da bi se odkupili. Čemu pa želite, da bi se ognili tega poslanstva?«

»Ne vem...«

97.

Hotel sem mu olajšati smrt. Čutil sem, da sem bil jaz kriv njegove nesreče. Zatorej sem mu v smrtni uri prisegel, da hočem skrbeti za njegovo dete in ubogo mater. Obljubil sem mu, da postane njegova Zalika moja hči, to je žena mojega sina Mirka. Po tej obljubi mi je izročil tole svetinjo, naj jo izročim tebi tedaj, ko boš žena mojega Mirka. In po teh besedah je umrl.

98.

Smrtna tišina je nastala po teh besedah v sobi. Vsem so tekale svetle solze po licih. Le globoki vzdihljaji so motili skrivnostno tihoto. Ko pa Serajnik vidi vse do srca ganjene in jokajoče nad to težko smrtjo na bojišču, ki jo je osvetljevala misel na bodočo srečo otroka in na tesno povezanost dveh hiš, kar so doživeli pred trenutkom, je rekel:

99.

»Kaj bi zdaj žalovali! Moj prijatelj, tvoj oče, je gotovo v nebesih in prosi pri Bogu za nas. Z menoj vred se veseli, da sem izpolnil storjeno obljubo in izvršil svojo prisego. Velika radost navdaja mojo dušo, da sem dočkal ta trenutek in da sem v pravi čas spravil Mirka na dobro pot in mu preskrbel dobro ženo. Zdaj lahko čakam svojo zadnjo uro z mirnim srcem.«

SPORT

Jeseničan Ažman zmagal na pokr. boksarskem prvenstvu

V soboto zvečer in nedeljo so imeli v Celovcu pomembno boksarsko prireditve, katere so se udeležili najmočnejši predstavniki Podonavske alpske pokrajine. Po izbirnih tekmah, ki so jih imeli v teku preteklih tednov, je ostalo samo še 30 parov. Med njimi je bilo tudi nekaj Jeseničanov. Prvenstveno boksarsko prireditev v Celovcu je vodil okolišnji športni voditelj Kolenz s pomočjo dunajskih in drugih sodnikov.

Na sobotnih izločilnih tekmah sta se med drugimi spoprijela tudi Wancura (Dunaj) in Meinig (Jesenice). Šlo je za izločilno tekmo, v kateri je Meinig odločilno porazen. V nadaljevanju borbe pa je Meinig odpradel in izpadel. Zelo živahno in trdo je bilo srečanje med Jeseničanom Zupanom in med Ratskijem (Leoben). Zmagal je Zupan po točkah. V srednji teži je Ažman (Jesenice) z lahkoto odpravil Kühneja (Brno).

Veliko zanimanja je bilo za srečanje med

Zupanom (Jesenice) in Wantzuro (Dunaj). Celovčani so navijali za Zupana, sodniki pa so prisodili zmago po točkah Dunajčanu. Po sodbi poročevalca v »Kärntner Grenzruf-u« *je bila odločitev sodnikov nepravilna. V srednji teži je Ažman premagal Dunajčana Fellerja in se uveljavil za finale. Za prvenstvo srednje kategorije sta se končno spoprijela Ažman in Kodym (KAC, Celovec). Odločili so trdi in daleko-sežni udarci Jeseničana, ki si je priboril prvenstvo podonavske alpske pokrajine v srednje teški skupini. Ažman je prejel častno nagrado gauleiterja.*

V vsem je bil izid boksarskega prvenstva v Celovcu tale: Dunajčani so odnesli 5 zmag. Korošci dve, klubji Nižjega Podonavja pa eno.

OBJAVE

Razpis!

Pri župni cerkvi v Loškem potoku je napraviti novo streho, katere bo krita z opeko »Bobrovcem«. Razpisana so tesarska dela. Reflektantje naj se zgledajo do 10. maja 1942 pri župnem uradu v Loškem potoku. Stavbni material da cerkev sama. Tesarski mojster skrbi za hrano in orodje sam.

RAPPRESENTANZA COMMERCIALE

nella Bassa-Slesia (Germania) cerca relazioni con Ditte locali che esportano generi di largo consumo (come cipolle, arrostite, in scatola, ed altri prodotti conservati). Inviare offerte al:

N. A. 771 — Gesellschaft für Auslandswerbung mbH. Berlin NW 7, Friedrichstrasse 154

TRGOVSKO ZASTOPSTVO

v Dol. Šleziji (Nemčija) išče zvez s krajevnimi trgovskimi, ki izvažajo blago velike porabe (n. pr. praženo čebulo, v škaflijah in druge konzervirane izdelke). Ponudbe pošiljate na:

Zahtevajte povsod naš list!

Dal 15 al 30 aprile vengono emesse le nuove serie di BUONI DEL TESORO NOVENNALI 5% A PREMI

Interessi e Premi esenti da ogni imposta presente e futura

PREZZO di emissione: L. 97.50 per ogni cento lire di capitale nominale, da versarsi sia in contanti che in cedole ammesse in sottoscrizione. PREMI: ciascuna serie di L. 1 miliardo di Buoni concorre annualmente a n. 116 premi per un ammontare complessivo di L. 4.800.000 mediante estrazioni semestrali.

Le sottoscrizioni si ricevono presso tutte le Filiali dei seguenti Enti e Istituti che fanno parte del Consorzio di emissione, presieduto dalla Banca d'Italia:

Cassa Depositi e Prestiti — Istituto Nazionale delle Assicurazioni — Istituto Nazionale Fascista della Previdenza Sociale — Istituto Nazionale Fascista per l'Assicurazione contro gli infortuni sul lavoro — Banca d'Italia — Banco di Napoli — Banco di Sicilia — Banca Nazionale del Lavoro — Istituto di S. Paolo di Torino — Monte dei Paschi di Siena — Federazione Nazionale Fascista delle Casse di Risparmio — Istituto di Credito per le Casse di Risparmio Italiane — Cassa di Risparmio delle Provincie Lombarde — Banca Commerciale Italiana — Credito Italiano — Banco di Roma — Federazione Nazionale Fascista delle Banche e Banchieri — Istituto Centrale delle Banche Popolari — Banca d'America e d'Italia — Banca Popolare Cooperativa Anonima di Novara — Banco Ambrosiano — Banca Popolare di Milano — Società Italiana per le Strade Ferrate Meridionali — Assicurazioni Generali di Trieste — Compagnia di Assicurazioni di Milano — Società Reale Mutua Assicurazioni Torino — Riunione Adriatica di Sicurtà — La Fondiaria Compagnia di Assicurazioni Firenze — Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio;

Banca Nazionale dell'Agricoltura — Banca Cattolica del Veneto — Credito Commerciale, Milano — Banco Santo Spirito — Banca Toscana — Banca Agricola Milanese — Banca Provinciale Lombarda — Banco di Chiavari e della Riviera Ligure — Banca Vonwiller — Credito Industriale, Venezia — Credito Romagnolo — Banca Lombarda di DD. & CC. — Banco S. Geminiano e S. Prospero — Banca di Legnano — Banca Unione, Milano — Banca Belinzaghi — Società Italiana di Credito, Milano — Banco Lariano — Credito Varesino — Credito Agrario Bresciano — Banca Agricola Commerciale, Reggio Emilia — Banca Piccolo Credito Bergamasco — Banca del Friuli — Banco S. Paolo, Brescia — Banca Gaudenzio Sella & C., Biella — Banca A. Grasso e Figlio, Torino — Banca Mobiliare Piemontese — Banca del Sud — Banca Piccolo Credito Savonese — Banca Cesare Ponti, Milano — Banca Privata Finanziaria, Milano — Banca Milanese di Credito — Banca Industriale Gallaratese — Banco Alto Milanese — Banca di Calabria;

Banca Mutua Popolare, Bergamo — Banca Popolare, Lecco — Banca Popolare, Luino — Banca Cooperativa Popolare, Padova — Banca Mutua Popolare, Verona — Banca Mutua Popolare Agricola, Lodi — Banca Agricola Popolare, Ragusa — Banca Popolare di Intra — Banca Popolare di Modena — Banca Popolare, Cremona — Banca Mutua Popolare Aretina — Banca Popolare, Sondrio — Banca Piccolo Credito Valtellinese — Banca Popolare Cooperativa, Ravenna — Banca Agricola Mantovana — Banca Popolare di Credito, Bologna — Banca Popolare, Vicenza — Consorzio Risp. e Prestiti per Commercio e Industria, Bolzano — Banca Popolare Pesarese.

Tutte le altre Casse di Risparmio, Banche e Banchieri, e Banche Popolari, iscritte alle Federazioni di Categoria, nonché gli Agenti di Cambio partecipanti alla Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih ob 16 in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 19.30

Film mladostne poezije, zlatih sanj, smeha in solz prve ljubezni

URA KEMIJE

Andrea Checchi, ALIDA VALLI, Carlo Campanini, Irasema Dillan, Sandro Ruffini in nebroj lepih mladih deklet

KINO MATICA - TEL. 22-41

Film neverjetnih ljubezenskih doživljajev

Vražja deklica

Meloy Douglas, Joan Blondell

KINO UNION - TEL. 22-21

Malioglas

V malih oglaših velja pri iskanju službe vsaka beseda L. 0.30, pri ženitovanjskih oglaših je beseda po L. 1. (pri vseh ostalih malih oglaših pa je beseda po L. 0.60. Davek se računa posebej. — Male oglašje je treba plačati takoj pri naročilu.

Službe

Iščejo:

Bolničarka

izveščana in marljiva, z dobrimi sprječevali, išče mesto k starejšemu gosposdu ali dami. Naslov v upravi »Slovenca« *pod št. 2552.* (a)

Službe

Dobe:

Mlajšo ali starejšo osebo

iščem za prodajo po hišah. Kupec vsak — za služek dober. Oglašiti se takoj! Moste Krekova 4.

Kupimo

Šampanjskih steklenic

samo čistih, kupim vsako količino ter plačam najvišjo ceno. Slapernik, Cesta 29. oktobra 19, dvorišče, tel. 36-83. k

Sobe

Iščejo:

Sobico

malo in čisto, išče dijakinja, po možnosti kje v bližini pod Rožnikom. Ponudbe upravi »Slovenca« *pod »Djakinja« *št. 2446.**

V najem

3 do 4 velike lokale

v centru, podprtiliše ali pritličje, za uporabo sestankov, iščemo. Ponudbe v upravo »Slovenca« *(n Družba« *št. 2552.**

Od 15. do 30. aprila bodo emitirane nove serije 9 LETNIH 5% ZAKLADNIH BONOV s PREMIAMI

Obresti in Premije so oproščene sleherne sedanje in bodoče davščine

EMISIJSKA CENA: lir 97.50 za vsakih 100 lir nominalne glavnice, plačljivo ali v gotovini ali s kuponci, dopuščenimi za vpis. PREMIJE: Na vsako serijo 1 milijarde lir bonov odpade letno 116 premij v skupnem znesku 4.800.000 lir, ki se žrebajo vsakih 6 mesecev. Vpisovanje se lahko opravi pri vseh podružnicah naslednjih ustanov in zavodov, ki pripadajo emisijskemu konzorciju, pod vodstvom zavoda Banca d'Italia.

Cassa Depositi e Prestiti — Istituto Nazionale delle Assicurazioni — Istituto Nazionale Fascista della Previdenza Sociale — Istituto Nazionale Fascista per l'Assicurazione contro gli infortuni sul lavoro — Banca d'Italia — Banco di Napoli — Banco di Sicilia — Banca Nazionale del Lavoro — Istituto di S. Paolo di Torino — Monte dei Paschi di Siena — Federazione Nazionale Fascista delle Casse di Risparmio — Istituto di Credito per le Casse di Risparmio Italiane — Cassa di Risparmio delle Provincie Lombarde — Banca Commerciale Italiana — Credito Italiano — Banco di Roma — Federazione Nazionale Fascista delle Banche e Banchieri — Istituto Centrale delle Banche Popolari — Banca d'America e d'Italia — Banca Popolare Cooperativa Anonima di Novara — Banco Ambrosiano — Banca Popolare di Milano — Società Italiana per le Strade Ferrate Meridionali — Assicurazioni Generali di Trieste — Compagnia di Assicurazioni di Milano — Società Reale Mutua Assicurazioni Torino — Riunione Adriatica di Sicurtà — La Fondiaria Compagnia di Assicurazioni Firenze — Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio;

Banca Nazionale dell'Agricoltura — Banca Cattolica del Veneto — Credito Commerciale, Milano — Banco Santo Spirito — Banca Toscana — Banca Agricola Milanese — Banca Provinciale Lombarda — Banco di Chiavari e della Riviera Ligure — Banca Vonwiller — Credito Industriale, Venezia — Credito Romagnolo — Banca Lombarda di DD. & CC. — Banco S. Geminiano e S. Prospero — Banca di Legnano — Banca Unione, Milano — Banca Belinzaghi — Società Italiana di Credito, Milano — Banco Lariano — Credito Varesino — Credito Agrario Bresciano — Banca Agricola Commerciale, Reggio Emilia — Banca Piccolo Credito Bergamasco — Banca del Friuli — Banco S. Paolo, Brescia — Banca Gaudenzio Sella & C., Biella — Banca A. Grasso e Figlio, Torino — Banca Mobiliare Piemontese — Banca del Sud — Banca Piccolo Credito Savonese — Banca Cesare Ponti, Milano — Banca Privata Finanziaria, Milano — Banca Milanese di Credito — Banca Industriale Gallaratese — Banco Alto Milanese — Banca di Calabria;

Banca Mutua Popolare, Bergamo — Banca Popolare, Lecco — Banca Popolare, Luino — Banca Cooperativa Popolare, Padova — Banca Mutua Popolare, Verona — Banca Mutua Popolare Agricola, Lodi — Banca Agricola Popolare, Ragusa — Banca Popolare di Intra — Banca Popolare di Modena — Banca Popolare, Cremona — Banca Mutua Popolare Aretina — Banca Popolare, Sondrio — Banca Piccolo Credito Valtellinese — Banca Popolare Cooperativa, Ravenna — Banca Agricola Mantovana — Banca Popolare di Credito, Bologna — Banca Popolare, Vicenza — Consorzio Risp. e Prestiti per Commercio e Industria, Bolzano — Banca Popolare Pesarese.

Vse ostale hranilnice, banke, bančniki in ljudske posojilnice, ki so včlanjene v zvezi bančne kategorije, kakor tudi menjalnični agenti, ki so člani družbe »Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio«.